

AKOS

AGENCIJA ZA KOMUNIKACIJSKA
OMREŽJA IN STORITVE
REPUBLIKE SLOVENIJE

Številka: 0070-5/2018/1

Datum: 20. 8. 2018

Strategija regulacije trga elektronskih komunikacij za spodbujanje regulativne predvidljivosti

Avgust 2018

Vsebina

1	Uvod	3
2	Pravna in strateška podlaga	4
2.1	Strateški dokumenti Republike Slovenije s področja informacijske družbe	4
2.2	Strateški dokumenti EU s področja informacijske družbe	5
2.3	Zakonski okvir.....	6
3	Izhodišča.....	10
4	Strategija regulacije.....	15
4.1	Strateški cilji	15
4.1.1	Spodbujanje storitvene konkurence in spodbujanje (nad)gradnje širokopasovnih omrežij v smeri NGA skozi ustrezne regulativne ukrepe	16
4.1.2	Spodbujanje razvoja notranjega trga	29
4.1.3	Podpiranje interesov državljanov.....	32
5	Kratice	38

1 Uvod

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije (v nadaljevanju: agencija) je na podlagi drugega odstavka 88. člena Zakona o elektronskih komunikacijah (Uradni list RS, št. 109/12, 40/14 – ZIN-B, 54/14 – odl. US, 81/15 in 40/17; v nadaljnjem besedilu: ZEKom-1) pripravila triletno strategijo regulacije trga elektronskih komunikacij. Pri pripravi je upoštevala tako trende in razvoj na trgu, kot tudi vse v času priprave strategije dostopne pravne in strateške podlage, vključno s priporočili in smernicami Evropske Komisije ter smernicami in drugimi dokumenti Organa evropskih regulatorjev za elektronske komunikacije (v nadaljevanju: BEREC).

Elektronske komunikacije so izredno hitro se razvijajoč ekosistem, ki prinaša stalno nove izzive tako za ponudnike storitev, ki na tem trgu nastopajo, kot tudi za končne uporabnike in agencijo kot pristojnim regulatorjem, ki nad tem ekosistemom bedi. Predmetno področje vse bolj terja strateški pristop glede njegovega urejanja, tako da je slednje ob že navedenih formalnih razlogih agencijo vodilo pri izdelavi predmetne strategije, ki bo prispevala k večji regulativni predvidljivosti.

Namen tega dokumenta je tako predstaviti strateške usmeritve in prihodnje aktivnosti agencije, s čimer bo zaradi večje regulativne predvidljivosti dolgoročno zagotovljen učinkovit razvoj konkurence na trgu elektronskih komunikacij v Republiki Sloveniji. Operaterjem bo večja regulativna predvidljivost omogočila učinkovitejšo pripravo investicijskih načrtov za gradnjo NGA infrastrukture in lažji dostop do sredstev, potencialnim novim konkurentom pa manj tvegan sprejem odločitev glede vstopa na trg. Pri tem velja pripomniti, da je neodvisno od navedenega, popolno predvidljivost težko doseči spričo dejstva, da se izvedba strategije v časovnem oziru lahko spremeni zaradi nepredvidenih podaljšanj postopkov sodelovanja in posvetovanja z Evropsko Komisijo glede npr. notifikacije sprejetih odločitev s strani agencije, dalje zaradi spremenjenih pravnih ureditev na nacionalnem in EU nivoju, kot tudi zaradi naknadno spremenjenih konkurenčnih razmer na trgu in tehnološkega razvoja (npr. sprememba topologija gradnje).

Agencija bo pri tem s svojimi aktivnostmi zasledovala strateške cilje, ki v splošnem odražajo spodbujanje konkurence in naložb v infrastrukturo, razvoj skupnega notranjega (digitalnega) trga ter podpiranje interesov vseh državljanov in poslovnih subjektov kot končnih uporabnikov, konkretno pa:

- 1) Spodbujanje storitvene konkurence in spodbujanje (nad)gradnje širokopasovnih omrežij v smeri NGA skozi ustrezne regulativne ukrepe:
 - analize in regulacija upoštevanih trgov;
 - spremljanje učinkov obstoječe regulacije;
 - preprečevanje izkrivljanja ali omejevanja konkurence;
 - spodbujanje učinkovite uporabe in upravljanja številkega prostora;
 - spodbujanje gradnje in razvoja omrežij.
- 2) Spodbujanje razvoja notranjega trga:
 - odprava ovir pri zagotavljanju elektronskih komunikacijskih omrežij, pripadajočih zmogljivosti in storitev;
 - spodbujanje gradnje in razvoja vseevropskih storitev in povezljivosti;
 - sodelovanje z drugimi pristojnimi organi na nacionalnem in EU nivoju.
- 3) Podpiranje interesov državljanov:
 - zagotavljanje dostopa do ustrezne univerzalne storitve vsem državljanom RS po dostopnih cenah;

- skrb za visoko raven varstva potrošnikov;
- zagotavljanje visoke ravni varstva osebnih podatkov in zasebnosti;
- zagotavljanje jasnih informacij za končne uporabnike;
- skrb za potrebe posebnih družbenih skupin končnih uporabnikov (invalidi, starejši, uporabniki s posebnimi socialnimi potrebami);
- ohranjanje celovitosti in varnosti omrežij in storitev;
- spodbujanje možnosti dostopa in razširjanja informacij ali uporabe aplikacij ter storitev po lastni izbiri končnih uporabnikov;
- spodbujanje informacijske pismenosti;
- spodbujanje odprtega in nevtralnega značaja interneta.

Agencija je predmetno strategijo pripravila neodvisno in v okviru svojih pristojnosti, nanaša pa se izključno na trg elektronskih komunikacij, kot to določa ZEKom-1.

2 Pravna in strateška podlaga

Kot že zapisano je agencija v skladu s drugim odstavkom 88. člena ZEKom-1 po novem zavezana k temu, da za namen spodbujanja regulativne predvidljivosti pripravi in na svojih spletnih straneh objavi najmanj triletno strategijo regulacije. Pri tem je agencija upoštevala vse dostopne pravne in strateške podlage, ki so navedene v nadaljevanju.

2.1 Strateški dokumenti Republike Slovenije s področja informacijske družbe

Dokument, poimenovan »*Digitalna preobrazba Slovenije*«, prinaša z glavnim sloganom: »*Slovenija, zelena referenčna država v digitalni Evropi*« vizijo digitalne preobrazbe naše države v referenčno okolje. Izpostavlja se zavezanost k identiteti države, spoštovanju okolja, socialnih in drugih vrednot ter k implementaciji novih tehnologij v družbene sisteme, ki Republiko Slovenijo predstavijo kot vzorčen primer drugim državam, ob razumevanju popolnoma spremenjenega digitalnega okolja, ki vpliva na vse vidike našega bivanja.

Strateški dokumenti Republike Slovenije s področja informacijske družbe so:

- Digitalna Slovenija 2020 – Strategija razvoja informacijske družbe do leta 2020¹, sprejeta v marcu 2016;
- Načrt razvoja širokopasovnih omrežij do 2020², sprejet v marcu 2016 in Dodatek k Načrtu razvoja širokopasovnih omrežij do leta 2020³, sprejet dne 5.7.2018 ;
- Strategija razvoja javne uprave 2015 – 2020 (SJU 2020)⁴, sprejeta dne 29. 4. 2015;
- Strategija kibernetске varnosti⁵, sprejeta v februarju 2016;

¹ DIGITALNA SLOVENIJA 2020 – Strategija razvoja informacijske družbe do leta 2020

² Načrt razvoja širokopasovnih omrežij naslednje generacije do leta 2020

³ DODATEK K NAČRTU RAZVOJA ŠIROKOPASOVNIH OMREŽIJ NASLEDNJE GENERACIJE DO LETA 2020

⁴ Javna uprava 2020, Strategija razvoja javne uprave 2015–2020

⁵ STRATEGIJA KIBERNETСКE VARNOSTI - Vzpostavitev sistema zagotavljanja visokega nivoja kibernetске varnosti

- Partnerski sporazum z Evropsko Komisijo⁶, sprejet v oktobru 2014;
- Strategija razvoja Slovenije⁷, sprejeta dne 7.12.2017;
- Strateške usmeritve nadaljnega uvajanja IKT v slovenske VIZ do leta 2020, sprejete v januarju 2016⁸.

V tem okviru so strateški cilji glede poveztljivosti do leta 2025 sledeči:

- 1) dostop do zelo zmogljive – gigabitne – poveztljivosti (ki uporabnikom omogoča prenos/nalaganje podatkov s hitrostjo 1Gb/s) za vse glavne spodbujevalce družbeno-ekonomskega razvoja, kot so šole, univerze, raziskovalna središča, prometna vozlišča, vsi ponudniki javnih storitev (npr. bolnišnice in javne uprave) in podjetja, ki slonijo na digitalnih tehnologijah;
- 2) dostop do poveztljivosti, ki omogoča hitrost prenosa podatkov vsaj 100 Mbit/s in ki jo je mogoče nadgraditi na Gbit/s za vsa evropska gospodinjstva, tako v mestih kot na podeželju;
- 3) neprekinjena pokritost s 5G omrežjem – t.j. peto generacijo brezžičnih komunikacijskih sistemov – na vseh urbanih območjih in na območjih pomembnejših cest in železnic, do leta 2025 (vmesni cilj: do leta 2020 naj bo omrežje 5G komercialno na voljo v vsaj enem večjem mestu).

2.2 Strateški dokumenti EU s področja informacijske družbe

Pri pripravi strategije so bili upoštevani naslednji dokumenti:

- 1) “Evropa 2020” - Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast⁹, sprejeta dne 3. 3. 2010, kot najpomembnejši strateški akt Evropske unije za gospodarsko politiko. Določa tri prednostne naloge, ki so medsebojno povezane:
 - a. Pametna rast: razvoj gospodarstva, ki temelji na znanju in inovacijah;
 - b. Trajnostna rast: spodbujanje bolj konkurenčnega in zelenega gospodarstva, ki gospodarneje izkorišča vire;
 - c. Vključujoča rast: utrjevanje gospodarstva z visoko stopnjo zaposlenosti, ki krepi socialno in teritorialno kohezijo.
- 2) Evropska digitalna agenda¹⁰, sprejeta v novembru 2014 (v nadaljevanju: Evropska digitalna agenda), se kot vodilna pobuda v okviru politike pametne rasti ukvarja s politiko elektronskih komunikacij. Je ena izmed glavnih strateških pobud iz strategije Evropa 2020, katere končni cilj je zagotavljanje trajnostnega gospodarskega in socialnega napredka z enotnim digitalnim trgom, temelječim na sedmih stebrih. Predvsem četrti steber (t.j. hitri in ultra hitri dostop do interneta) se osredotoča na internetni dostop znotraj Evropske unije, po katerem naj bi vsi državljani Evropske unije imeli leta 2020 dostop do interneta s hitrostjo nad 30 Mbit/s, pri čemer bo najmanj 50 % evropskih gospodinjstev imelo dostop do interneta s hitrostjo nad 100 Mbit/s;

⁶ Partnerski sporazum med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2014–2020

⁷ STRATEGIJA razvoja Slovenije 2030

⁸ Strateške usmeritve nadaljnega uvajanja informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) v slovenske vzgojno-izobraževalne zavode do leta 2020

⁹ SPOROČILO KOMISIJE EVROPA 2020 - Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast, COM(2010) 2020

¹⁰ SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ - Evropska digitalna agenda, COM(2010) 245

- 3) Dokument, poimenovan »Povezljivost za konkurenčen enotni digitalni trg - evropski gigabitni družbi naproti«¹¹, sprejet dne 14.9.2016, opredeljuje skupne cilje EU glede širokopasovnega dostopa do leta 2025, kot tudi povezljivost za potrebe evropske gigabitne družbe;
- 4) Strategija enotnega Digitalnega trga (Digital Single Market Strategy)¹², sprejeta dne 6. 5. 2015, z glavnim sloganom: *»Komunikacije naslednjih generacij bo razvila Evropa«* (angl. *»The next generation of communication networks will be Made in EU«*);
- 5) Akcijski načrt »5G za Evropo«¹³, sprejet dne 14. 9. 2016, z namenom, da spodbuja vseevropske več-deležniške preizkuse kot katalizator preobrazbe tehnoloških inovacij v zaključene poslovne rešitve;
- 6) Strategija BEREC 2018 – 2020¹⁴, sprejeta dne 5. 10. 2017, s katero združenje evropskih regulatorjev elektronskih komunikacij določa srednjeročne prednostne naloge, ki upoštevajo tržni in tehnološki razvoj;
- 7) Strategija za verodostojno širitveno perspektivo in okrepljeno sodelovanje EU z Zahodnim Balkanom¹⁵, sprejeta dne 6. 2. 2018, ki potrjuje evropsko prihodnost te regije kot geostrateško naložbo v stabilno, močno in združeno Evropo, ki temelji na skupnih vrednotah.

2.3 Zakonski okvir

Pogoje za (1) zagotavljanje elektronskih komunikacijskih omrežij in izvajanje elektronskih komunikacijskih storitev, kot tudi (2) zagotavljanje konkurence ter (3) pristojnosti, organizacijo in delovanje agencije, ureja na primarni ravni ZEKom-1.

Na področju elektronskih komunikacij so v domačem pravnem prostoru poleg ZEKom-1 neposredno uporabljive spodaj navedene vladne uredbe in pravilniki:

- Uredba o izvajanju Uredbe (EU) o gostovanju v javnih mobilnih komunikacijskih omrežjih v Uniji (Uradni list RS, št. 55/13 in 28/16),
- Uredba o izvajanju Uredbe (EU) o določitvi ukrepov v zvezi z dostopom do odprtega interneta (Uradni list RS, št. 29/16);
- Pravilnik o vodenju in vsebini podatkov o komunikacijskih omrežjih in pripadajoči infrastrukturi, omrežnih priključnih točkah in drugih elektronskih komunikacijskih omrežjih (Uradni list RS, št. 19/2018);

Med pravne vire, ki imajo neposredni pravni učinek na območju Republike Slovenije, prištevamo naslednje pravne akte EU:

- Uredba (EU) 2015/2120 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. 11. 2015 o določitvi ukrepov v zvezi z dostopom do odprtega interneta in spremembi Direktive 2002/22/ES o

¹¹ SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ - Povezljivost za konkurenčen enotni digitalni trg - evropski gigabitni družbi naproti, COM(2016) 587

¹² SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ - Strategija za enotni digitalni trg za Evropo, COM(2015) 192

¹³ SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ - Akcijski načrt za 5G v Evropi, COM(2016) 588

¹⁴ BEREC Strategy 2018-2020, BoR (17) 175

¹⁵ SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ - Verodostojna širitvena perspektiva in okrepljeno sodelovanje EU z Zahodnim Balkanom, COM (2018) 065

univerzalni storitvi in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami ter Uredbe (EU) št. 531/2012 o gostovanju v javnih mobilnih komunikacijskih omrežjih v Uniji (UL L št. 310, z dne 26. 11. 2015);

- Izvedbena uredba Komisije (EU) 2016/2286 z dne 15. decembra 2016 o določitvi podrobnih pravil glede uporabe politike poštene uporabe in metodologije za oceno trajnosti odprave maloprodajnih pribitkov za gostovanje ter glede vloge, ki jo predloži ponudnik gostovanja za namene navedene ocene;
- Uredba (EU) 2017/920 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o spremembi Uredbe (EU) št. 531/2012 glede pravil za veleprodajne trge gostovanja;
- Uredba (ES) št. 1211/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. 11. 2009 o ustanovitvi Organa evropskih regulatorjev za elektronske komunikacije (BEREC) in Urada (UL L št. 337, z dne 18.12.2009, str. 1–10);

Med pravne vire, ki nimajo neposrednega pravnega učinka na območju Republike Slovenije, prištevamo naslednje pravne akte EU:

- Direktiva (EU) 2016/1148 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. julija 2016 o ukrepih za visoko skupno raven varnosti omrežij in informacijskih sistemov v Uniji (UL L 194, z dne 19.7.2016, str. 1–30);
- Direktiva 2014/61/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o ukrepih za znižanje stroškov za postavitve elektronskih komunikacijskih omrežij visokih hitrosti (UL L 155, z dne 23.5.2014, str. 1–14);
- Direktiva 2009/136/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o spremembah Direktive 2002/22/ES o univerzalnih storitvah in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami, Direktive 2002/58/ES o obdelavi osebnih podatkov in varstvu zasebnosti na področju elektronskih komunikacij in Uredbe (ES) št. 2006/2004 o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov (UL L 337/11 z dne 18.12.2009, str. 11);
- Direktiva 2009/140/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o spremembi direktiv 2002/21/ES o skupnem regulativnem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve, 2002/19/ES o dostopu do elektronskih komunikacijskih omrežij in pripadajočih naprav ter o njihovem medomrežnem povezovanju in 2002/20/ES o odobritvi elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev (UL L 337/37 z dne 18.12.2009, str.37);
- Direktiva 2002/77/ES z dne 16. septembra 2002 o konkurenci na trgih za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (UL L št. 249 z dne 17. septembra 2002, str. 21);
- Direktiva 2002/58/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. julija 2002 o obdelavi osebnih podatkov in varstvu zasebnosti na področju elektronskih komunikacij (v nadaljevanju: Direktiva o zasebnosti in elektronskih komunikacijah) (UL L št. 201 z dne 31. 7. 2002, str. 37), zadnjič spremenjena z Direktivo 2009/136/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o spremembah Direktive 2002/22/ES o univerzalnih storitvah in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami, Direktive 2002/58/ES o obdelavi osebnih podatkov in varstvu zasebnosti na področju elektronskih komunikacij in Uredbe (ES) št. 2006/2004 o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov (UL L št. 337 z dne 18. 12. 2009, str. 11);

- Direktiva 2002/19/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o dostopu do elektronskih komunikacijskih omrežij in pripadajočih naprav ter o njihovem medomrežnem povezovanju (v nadaljevanju: Direktiva o dostopu) (UL L št. 108 z dne 24. 4. 2002, str. 7), zadnjič spremenjena z Direktivo 2009/140/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o spremembi direktiv 2002/21/ES o skupnem regulativnem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve, 2002/19/ES o dostopu do elektronskih komunikacijskih omrežij in pripadajočih naprav ter o njihovem medomrežnem povezovanju in 2002/20/ES o odobritvi elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev (UL L št. 337 z dne 18. 12. 2009, str. 37);
- Direktiva 2002/20/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o odobritvi elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev (v nadaljevanju: Direktiva o odobritvi) (UL L št. 108 z dne 24. 4. 2002, str. 21), zadnjič spremenjena z Direktivo 2009/140/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o spremembi direktiv 2002/21/ES o skupnem regulativnem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve, 2002/19/ES o dostopu do elektronskih komunikacijskih omrežij in pripadajočih naprav ter o njihovem medomrežnem povezovanju in 2002/20/ES o odobritvi elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev (UL L št. 337 z dne 18. 12. 2009, str. 37);
- Direktiva 2002/21/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o skupnem regulativnem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (v nadaljevanju: Okvirna direktiva) (UL L št. 108 z dne 24. 4. 2002, str. 33), zadnjič spremenjena z Direktivo 2009/140/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o spremembi direktiv 2002/21/ES o skupnem regulativnem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve, 2002/19/ES o dostopu do elektronskih komunikacijskih omrežij in pripadajočih naprav ter o njihovem medomrežnem povezovanju in 2002/20/ES o odobritvi elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev (UL L št. 337 z dne 18. 12. 2009, str. 37);
- Direktiva 2002/22/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o univerzalni storitvi in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami (v nadaljevanju: Direktiva o univerzalnih storitvah) (UL L št. 108 z dne 24. 4. 2002, str. 51), zadnjič spremenjena z Direktivo 2009/136/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o spremembah Direktive 2002/22/ES o univerzalnih storitvah in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami, Direktive 2002/58/ES o obdelavi osebnih podatkov in varstvu zasebnosti na področju elektronskih komunikacij in Uredbe (ES) št. 2006/2004 o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov (UL L št. 337 z dne 18. 12. 2009, str. 11).

Evropski zakonik o elektronskih komunikacijah (angl. *European Electronic Communications Code*, v nadaljevanju: EECC, pa tudi Zakonik), ki je še v fazi sprejemanja¹⁶, bo prinesel nov regulatorni okvir na področju elektronskih komunikacij, ki bo omogočil učinkovito uvajanje ciljev enotnega digitalnega trga in 5G akcijskega načrta. Zajema okvir obsežne prenovitve ključnih regulativnih predpisov, ki vključuje štiri direktive (Okvirna direktiva, Direktiva o odobritvi, Direktiva o dostopu in Direktiva o univerzalni storitvi) in uredbo (Uredba BEREC). Predlog prav tako dopolnjuje obstoječo sektorsko ureditev. Zlasti je predlog popolnoma skladen z Direktivo 2014/61/EU (direktiva o zmanjšanju stroškov širokopasovnih povezav), v kateri je določen celovit sklop pravil za lažjo postavitve širokopasovnih infrastruktur. Aktualni predlog skupaj z nedavno sprejeto Uredbo (EU) 2015/2120, ki zagotavlja odprt internet in odpravlja prebitke za gostovanje, zagotavlja visoko raven varstva končnih uporabnikov na drugih področjih, ki zahtevajo sektorska pravila. Predlagana pravila o upravljanju

¹⁶ Gre za finaliziran predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o Evropskem zakoniku o elektronskih komunikacijah (prenovitev) (COM(2016)0590 – C8-0379/2016 – 2016/0288(COD)), ki pa še ni stopil v veljavo.

spektra temeljijo na obstoječih instrumentih na tem področju, zlasti na odločbi o radijskem spektru št. 676/2002/ES, sklepu o skupini za politiko radijskega spektra 2002/622/ES in Sklepu št. 243/2012/EU o vzpostavitvi večletnega programa politike radijskega spektra (PPRS), prav tako pa predlog utira pot pregledu Direktive 2002/58/ES o zasebnosti in elektronskih komunikacijah.

Po uveljavitvi Zakonika, ki bo nastopila najkasneje do konca letošnjega leta, se pričakuje njegova implementacija v notranji pravni red Republike Slovenije s sprejemom novega Zakona o elektronskih komunikacijah, torej ZEKom-2. Med pravne vire, ki jih je agencija zavezana pri svojem delu upoštevati, prištevamo tudi Priporočila in Smernice Evropske Komisije in BEREC (t.i. »*mehko pravo*«):

- Priporočilo Evropske komisije, z dne 9. oktobra 2014, o upoštevni trgih proizvodov in storitev v sektorju elektronskih komunikacij, ki so lahko predmet predhodnega urejanja v skladu z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2002/21/ES o skupnem regulativnem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (2014/710/EU);
- Priporočilo Evropske komisije, z dne 11. septembra 2013, o doslednih obveznostih nediskriminacije ter metodologijah za izračun stroškov za spodbujanje konkurence in izboljšanje okolja za naložbe v širokopasovne povezave (2013/466/EU);
- Priporočilo Evropske komisije, z dne 20. septembra 2010, o reguliranem dostopu do dostopovnih omrežij naslednje generacije (NGA) (2010/572/EU);
- Priporočilo Evropske komisije, z dne 19. septembra 2005, o ločenem računovodstvu in sistemih stroškovnega računovodstva na osnovi regulativnega okvira za elektronske komunikacije (2005/698/ES);
- Priporočilo komisije z dne 12. decembra 2012 o postopku priglasitve iz člena 22(3) direktive 2002/22/es o univerzalni storitvi in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami (2012/798/EU);
- Smernice Evropske Komisije za tržno analizo in ocenitev pomembne tržne moči v skladu z regulativnim okvirom EU za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (C/2018/2374) (UL L št. 159, z dne 7.5.2018, str. 1–15).
- Smernice Evropske unije, z dne 28.6.2016, za uporabo pravil o državni pomoči v zvezi s hitro postavitvijo širokopasovnih omrežij (2013/C 25/01) (UL L št. 233str. 6);
- Smernice BEREC¹⁷.

Na podlagi ZEKom-1 so bili za urejanje trga elektronskih komunikacij sprejeti sledeči trenutno veljavni pomembnejši podzakonski akti:

- Splošni akt o razčlenjenem računu (Ur. l. RS, št. 99/13);
- Splošni akt o varnosti omrežij in storitev (Ur. l. RS, št. 75/13 in 64/15);
- Splošni akt o zavarovanju hranjenih podatkov (Ur. l. RS, št. 75/13);

¹⁷ Smernice Organa evropskih regulatorjev za elektronske komunikacije (BEREC), Vir: https://berec.europa.eu/eng/document_register/search/?reference_number=&title=&contents=&category_id=118&date_from=&date_to=&search=1

- Splošni akt o načinu upoštevanja meril glede nudenja cenovnih opcij in za določitev paketov za potrošnike z nizkimi dohodki oziroma s posebnimi potrebami v okviru zagotavljanja univerzalne storitve (Ur. l. RS, št. 62/13, obrazec);
- Splošni akt o elementih vzorčne ponudbe za razvezan dostop do krajevne zanke (Ur. l. RS, št. 62/13);
- Splošni akt o zbiranju, uporabi in dajanju podatkov o razvoju trga elektronskih komunikacij (Ur. l. RS, št. 77/16);
- Splošni akt o obliki in načinu objave obvestila o spremembi pogojev iz naročniške pogodbe (Ur. l. RS, št. 62/13 in 43/17);
- Splošni akt o kakovosti univerzalne storitve (Ur. l. RS, št. 27/2018);
- Splošni akt o prenosljivosti števil (Uradni list RS, št. 62/13 in 23/18);
- Splošni akt o prenosni hitrosti, primerni za funkcionalni dostop do interneta (Ur. l. RS, št. 27/2018);
- Splošni akt o vsebini in obliki obvestila o zagotavljanju javnih komunikacijskih omrežij oziroma izvajanju javnih komunikacijskih storitev (Ur. l. RS, št. 62/13);
- Splošni akt o načinu izračuna neto stroškov univerzalne storitve (Ur. l. RS, št. 27/2018);
- Splošni akt o preglednosti v zvezi z načrtovanimi gradbenimi deli in o skupni gradnji gospodarske javne infrastrukture (Ur. l. RS, št. 9/18);
- Splošni akt o dostopu do obstoječe fizične infrastrukture (Ur. l. RS, št. 12/18).

3 Izhodišča

Agencija v okviru izpolnjevanja zakonsko določenih pristojnosti vlaga svoje napore v zagotavljanje učinkovitega razvoja komunikacijskih omrežij in storitev, ki so v korist vseh prebivalcev in poslovnih subjektov v RS.

Slika 1: Ključne pristojnosti agencije

Glede urejanja in nadziranja trga elektronskih komunikacij agencija izvaja kot regulator trga elektronskih komunikacij svoje poslanstvo na način, ki ga v izpostavljenih točkah lahko strnemo v:

- spodbujanje in zagotavljanje odprtega in konkurenčnega okolja (spodbujanje konkurence naupoštevnihtrgih);
- krepitev celovitosti omrežja ter varnosti in zaščite interesov potrošnikov.

Agencija se zaveda, da omrežja naslednje generacije, ki nastajajo z omogočanjem hitrih oz. super hitrih povezav, postajajo pogoj za razvoj gospodarskih, komunikacijskih, socialnih, zabavnih in drugih digitalnih storitev, temu posledično se povečuje tudi število in raznolikost ponudnikov storitev, naprav, spletnih platform in seveda vsebin, ki jih je potrebno redno spremljati. Odprta narava tega hitro razvijajočega se in kompleksnega ekosistema, v katerem uporaba in vrednost podatkov nenehno naraščata, pa hkrati pogloblja tudi vprašanja glede varstva podatkov in zasebnosti, kot tudi same varnosti omrežja.

Intenziven trend digitalizacije na vseh družbenih nivojih tudi agencijo vodi k ugotovitvi, da se trg elektronskih komunikacij zelo hitro spreminja, temu posledično pa agenciji kot nacionalnemu regulatorju nalaga nove izzive glede zagotavljanja konkurence naupoštevnihtrgih, izkušenj končnih uporabnikov ter potrebnih naložb, nenazadnje pa ji nalaga tudi rešitev vprašanja, kako bodo pozitivni učinki nastajajočega digitalnega ekosistema v kar največji meri porazdeljeni med potrošnike in druge deležnike.

Prehod na naslednjo generacijo fiksne in mobilne širokopasovnega dostopa podpira (poleg nespornega razvoja tehnologij) tudi porast naklonjenosti potrošnikov do sodobnih internetnih storitev, saj je tehnološki razvoj omrežij skupaj z razvojem terminalske opreme in aplikacij okrepil pripravljenost končnih uporabnikov za njihov nakup in uporabo. Ob tem se hitra širokopasovna povezljivost povečuje, saj se operaterji na povpraševanje končnih uporabnikov po zagotovitvi hitre, brezhibne in zanesljive povezljivosti odzivajo. Digitalna preobrazba gospodarstva in družbe tako v Republiki Sloveniji kot tudi širom EU pomeni velik potencial za celotno skupnost. Industrija bo ob pomoči naprednih digitalnih tehnologij lahko v tradicionalnih sektorjih kmalu povečala domet in obseg svojih priložnosti, ki jih npr. nudijo internet stvari, masovni podatki (*»big data«*), napredni proizvodni procesi, robotika, 3D tiskanje, tehnologija veriženja blokov in umetna inteligenca, saj ji vse naštetu lahko omogoči, da bo ponudila blago in storitve prihodnosti nenazadnje tudi v korist končnih uporabnikov. Zelo pomembno vlogo glede povezljivosti bo imela tudi peta generacija mobilne telefonije (5G), ki bo v zalednem delu povezav temeljila na optičnih vlaknih, omogočanje dostopa do slednjih pa bo ena ključnih nalog agencije.

V zvezi s pripravljenostjo končnih uporabnikov da uporabljajo sodobne tehnologije velja omeniti tudi vprašanje digitalne pismenosti. Glede na to, da pomeni digitalna pismenost prebivalstva pogoj za splošno doseganje njihove večje e-vključenosti, si bo s tem v zvezi agencija dodatno prizadevala za porast vseh možnosti dostopa do sodobnih elektronskih komunikacij, poudarjeno pa za razvoj dostopovnih omrežij naslednje generacije (v nadaljevanju: NGA omrežja), čemur se bodo na nivoju države nujno morali pridružiti še drugi splošni ukrepi k povečevanju tovrstne uporabe in razvoju novih storitev zaradi izpolnjevanja zahtev digitalne dobe. Vse navedeno bo spodbudilo konkurenco na trgih in razvoj novih priložnosti v sferi podjetništva in zasebno. Pogoj za to je seveda digitalna pismenost prebivalstva vseh generacij, saj bo možno le na tak način zasedati del digitalne družbe ob aktivnem sooblikovanju novih družbenih interakcij. Digitalna pismenost namreč vpliva na posameznika in na družbo kot eden ključnih dejavnikov za vzpostavitev pametne, trajnostne in vključujoče rasti, to pa je že domala desetletje izpostavljen cilj Digitalne agende za Evropo¹⁸. Kot izhaja iz tega dokumenta, želi Evropska komisija z izboljšanjem informacijske pismenosti med državljani krepiti zavedanje, da so usposobljeni uporabniki informacijskih in komunikacijskih tehnologij tisti ki so ključni za konkurenčno in inovativno Evropo, vsem navedenim ciljem pa se pridružujejo tudi kasneje sprejeti nacionalni strateški dokumenti iz tega področja (Digitalna Slovenija 2020¹⁹, idr.)

Dejstvo je, da prinaša prehod na omrežja naslednje generacije poleg konsolidacije med operaterji tudi nove izzive na področju zagotavljanja konkurence, ki pa jih bo morala agencija reševati ob uporabi primernih analitičnih in drugih orodij. Ta omrežja prinašajo izredno dodano vrednost predvsem zainteresiranim končnim uporabnikom, zlasti tistim na področju podjetništva, saj jim bodo v največji meri omogočila možnost izrabe sodobnega digitalnega ekosistema, vendar pa je tu obenem potrebno upoštevati tudi neenakomerno razporedenost teh omrežij na območju celotne države. Poleg zagotavljanja konkurence na trgu bo tako agencija enako mero pozornosti namenila prav spodbujanju investicij v NGA infrastrukturo, ki so ključne za zmanjševanje digitalnega razkoraka v državi. Nadalje bo ena ključnih nalog agencije analiza trendov v razvoju digitalnih trgov v prihodnjih treh letih, zlasti pa bo treba ugotoviti, kako se bo pri tem porazdelila tržna moč, k ugotoviti pa bo treba dodati še obstoj morebitnih ozkih grl pri konkurenci iz razloga, da se v največji meri zagotovi odprta narava trgov in zaščita potrošnikov, nenazadnje pa bo prav tako potrebno dati velik poudarek na krepitvi digitalne pismenosti končnih uporabnikov. Kot pomembno bo v zvezi z novimi storitvami

¹⁸ SPOROČILO KOMISIJE EVROPA 2020 - Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast, COM(2010) 2020

¹⁹ DIGITALNA SLOVENIJA 2020 – Strategija razvoja informacijske družbe do leta 2020

agencija obravnavala tudi zasebnost uporabnikov, varstvo osebnih podatkov in zaupnost komunikacij, vzpodbujala pa bo tudi ozaveščenost končnih uporabnikov.

Kot razlog, ki ga v predmetni strategiji agencija ne sme prezreti, je 5G kot peta generacija mobilne telefonije, ki pomembno nadgrajuje prejšnje generacije. 5G omrežja bodo vsebovala veliko več inteligence kot pretekle generacije, izpostavljeno pa gre njihov razvoj pretežno v smeri izboljšane podpore komunikaciji stroj-stroj (ang. Machine to Machine communication - M2M), znani tudi pod izrazom »internet stvari« (ang. Internet of Things – IoT), kar pa naj bi močno pospešilo tudi razvoj t.i. »pametnih« tehnologij, aplikacij in storitev.

Agencija bo v okviru svojih pristojnosti aktivno spremljala tudi razvoj 5G omrežij, pri čemer bo sodelovala z BEREC in drugimi regulativnimi organi s ciljem, da se ugotovi vpliv novih tehnologij na trge, posledično temu pa bo pripravila tudi ustrezen regulativni odziv. Zaradi nenehnega naraščanja uporabe internetnih storitev s strani potrošnikov bo ohranjanje značaja odprtega dostopa do interneta tudi v prihodnje izrednega pomena, zato bo agencija dosledno nadzorovala izvajanje TSM Uredbe²⁰. Prav tako si bo še naprej prizadevala k opolnomočenju in vključitvi potrošnikov iz razloga, da se jim zagotovi potrebne informacije in orodja pred sprejemom njihovih odločitev na trgu, k čemur bo v prihodnjem obdobju še intenzivneje pristopila zaradi njihove boljše zaščite. V praksi bo to pomenilo omogočanje večje preglednosti, ki bo potrošnikom v še večji meri približala zmožnost ocene in primerjave proizvodov in storitev (npr. glede razpoložljivosti, hitrosti, kakovosti in cene) na trgu.

Za potrebe spremljanja razvoja in doseganja ciljev digitalne družbe je Evropska Komisija oblikovala Indeks digitalnega gospodarstva in družbe (v nadaljevanju: DESI²¹), ki ga v posebnih letnih poročilih na podlagi zbranih podatkov za posamezne države članice tudi redno objavlja. Gre za sestavljen indeks, ki povzema pomembne kazalnike o uspešnosti Unije glede digitalizacije, spremlja pa tudi napredek držav članic na področju digitalne konkurenčnosti.

V primeru Republike Slovenije DESI za leto 2018 opisuje določen napredek, ki je bil v primerjavi s predhodnim letom dosežen na področju digitalizacije, saj se Republika Slovenija po novem uvršča na 15. mesto med 28 državami članicami EU v skupino srednje uspešnih držav. Napredek se kaže pri uporabi internetnih storitev in opravljenih digitalnih javnih storitvah, ostajamo pa tudi nad povprečjem EU glede vključevanja digitalne tehnologije. DESI dalje kaže, da so ravni človeškega kapitala stabilne, vendar pa ostaja povezljivost kljub določenemu napredku v fiksnem kot mobilnem segmentu pod povprečjem Unije. Poleg tega uvedba in razširjenost hitrih in mobilnih širokopasovnih povezav napreduje počasneje, kot je bilo načrtovano.

Nedavno je Ministrstvo za javno upravo (v nadaljevanju: MJU) objavilo ponovljen Javni razpis za sofinanciranje gradnje odprtih širokopasovnih omrežij naslednje generacije »GOŠO 3A«²², katerega predmet je sofinanciranje gradnje odprtih širokopasovnih omrežij, ki bodo gospodinjstvom omogočala širokopasovni dostop s prenosno hitrostjo najmanj 100 Mb/s in elektronske komunikacijske storitve preko teh omrežij na območjih belih lis. Pri tem gre ugotoviti, da Republika

²⁰ Uredba (EU) 2015/2120 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o določitvi ukrepov v zvezi z dostopom do odprtega interneta in spremembi Direktive 2002/22/ES o univerzalni storitvi in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami ter Uredbe (EU) št. 531/2012 o gostovanju v javnih mobilnih komunikacijskih omrežjih v Uniji (Besedilo velja za EGP)

²¹ Vir: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>

²² Vir: https://www.uradni-list.si/_pdf/2018/Ra/r2018050.pdf

Slovenija sicer zaseda pozicijo nekoliko nad povprečjem EU, vendar pa se načrtovane naložbe izvajajo razmeroma počasi, zaradi česar bo potrebno v prihodnje vložiti še dodatne napore za doseg ciljev Digitalne agende za Evropo²³, kot tudi ciljev ki si jih je Republika Slovenija zadala sama v svojih lastnih strateških dokumentih, kot npr. v Strategiji razvoja informacijske družbe do leta 2020 – Digitalna Slovenija 2020 (v nadaljevanju: Digitalna Slovenija 2020)²⁴.

Agencija se pridružuje stališču, da se bo s spodbujanjem uporabe interneta in digitalnih javnih storitev posledično povečala sama razširjenost digitalnih javnih storitev in povpraševanje po njih – ob izpolnjenih bistvenih pogojih za končne uporabnike, kot so zasebnost, varstvo osebnih podatkov in varnost (zaupnost) komunikacij – preko svojih aktivnosti pa podpira večje prizadevanje za izboljšanje povezljivosti kot nujen predpogoj za uspešno digitalno preobrazbo Republike Slovenije. Agencija bo tako prispevala k ozaveščanju končnih uporabnikov ter spodbujala uporabo interneta in informacijsko pismenost, povečano povpraševanje končnih uporabnikov po digitalnih storitvah pa bo posledično vplivalo na gradnjo omrežij in uporabo storitev ter s tem na izkoriščenost NGA omrežij, ki je bistvena za povrnitev investicij v omrežje.

Agencija se zaveda, da so pravočasni regulativni pregledi pomembni za stabilno regulativno okolje, zaradi česar je v preteklem letu zelo aktivno pristopila k odpravi nastalih zamud glede analiz veleprodajnih trgov, ki so vertikalno povezani z maloprodajnim trgom širokopasovnega dostopa, v letu 2018 pa tudi že pripravlja dražbo frekvenc v frekvenčnem pasu 700 MHz za potrebe omrežja 5G kot pete generacije mobilne telefonije, ki kot že zapisano nadgrajuje prejšnje generacije. V tej zvezi je agencija skupaj z MJU že sprožila pobudo za prvo pilotno testiranje in prihodnjo uporabo tehnologije 5G v slovenskih mestih, podobne aktivnosti pa bodo sledile tudi v prihodnje. 5G tehnologija namreč predstavlja tehnološki in konceptualni preboj, ki bo poleg avtomatizacije industrije (t.i. industrija 4.0), pametnih mest, avtonomnih vozil in transporta omogočil tudi inovativen pristop integracije trenutno velikokrat strogo ločenih rezidenčnih in poslovnih ter industrijskih omrežij v komunikacijsko in storitveno platformo, ki bo temeljila na enotni omrežni in oblaki infrastrukturi. Sistem bo tako omogočal vzpostavitev novih vertikal in storitev na načine, ki danes na obstoječih rešitvah niso mogoči. Pričakuje se, da bodo omrežja 5G pospešila implementacijo novih uporabniških storitev in razvoj danes še nepredstavljivih novih naprav, ki bodo dodatno pospešile razvoj industrije in z njo povezanih dobaviteljev aplikacij in vsebin.

Predmetno strategijo je agencija pripravila za obdobje prihodnjih treh let, vendar pa se neodvisno od navedenega roka – upošteva hitri razvoj spreminjajočega se področja, ki posledično prinaša tudi drugačne konkurenčne razmere na trgu, kot tudi upošteva spremembe pravnih ureditev na nacionalnem in EU nivoju – ta strategija lahko ustrezno spremeni. Konkretnije bodo cilji za prihodnje tri letno obdobje predstavljeni v nadaljevanju tega dokumenta.

²³ SPOROČILO KOMISIJE EVROPA 2020 - Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast, COM(2010) 2020

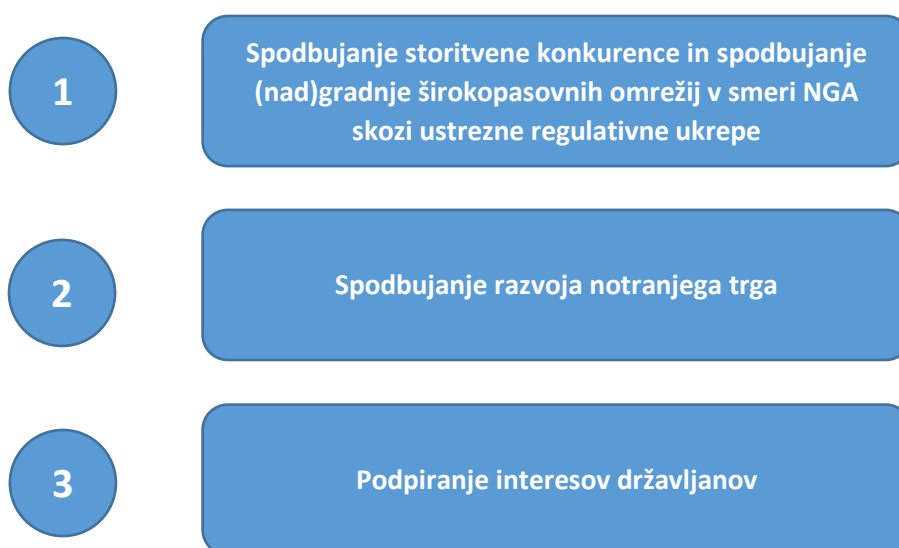
²⁴ DIGITALNA SLOVENIJA 2020 – Strategija razvoja informacijske družbe do leta 2020

4 Strategija regulacije

4.1 Strateški cilji

Agencija si je v okviru strategije regulacije trga elektronskih komunikacij za prihodnje triletno obdobje postavila tri glavne strateške cilje, na katerih temeljijo tudi njeni letni programi dela. Pri tem bo opravljala naloge za doseganje navedenih ciljev neodvisno in transparentno ter ob doslednem spoštovanju regulativnih načel.

Slika 2: Glavni strateški cilji agencije

1. Spodbujanje storitvene konkurence in spodbujanje (nad)gradnje širokopasovnih omrežij v smeri NGA skozi ustrezne regulativne ukrepe

Agencija se zaveda pomembnosti vloge, ki jo ima pri spodbujanju učinkovite konkurence, posledično temu pa tudi njene vloge pri spodbujanju k učinkovitim naložbam in inovacijam, ki se kažejo v novih in izboljšanih infrastrukturah ter boljših, kvalitetnejših in inovativnejših storitvah. Agencija s tem v zvezi zastopa stališče, da je učinkovita in trajnostna konkurenca tista, ki spodbuja ključne akterje k učinkovitim naložbam in možnostim izbire storitev za končne uporabnike. Za uresničitev tega cilja bo agencija delovala na področju analiz upoštevanih trgov in na njihovi podlagi zastavljene regulacije, spremljala bo učinke obstoječe regulacije, preprečevala bo izkrivljanje ali omejevanje konkurence, spodbujala učinkovito uporabo in upravljanje številskega prostora ter gradnjo in razvoj omrežij.

2. Spodbujanje razvoja notranjega trga

Pri svojem delu agencija daje velik poudarek na področje razvoja notranjega trga. Za optimalno doseganje tega cilja bo tudi v prihodnje vztrajala pri razvoju doslednih regulativnih praks in reševanju čezmejnih vprašanj, ki državljanom in poslovnim subjektom v državah članicah EU omogočajo, da uživajo (visoko) minimalno raven storitev in vseevropskih storitev, ne glede na to, v kateri državi EU se nahajajo. Za uresničitev tega cilja bo agencija delovala na področju odprave ovir pri zagotavljanju elektronskih komunikacijskih omrežij, pripadajočih zmogljivosti in storitev, spodbujala bo gradnjo in

razvoj vseevropskih storitev in povezljivosti, sodelovala z drugimi pristojnimi organi tako na nivoju EU kot tudi na nacionalnem nivoju ter sodelovala z javnostjo, kjer se to izkaže za potrebno.

3. Podpiranje interesov državljanov

Kot nacionalni regulativni organ agencija krepi svojo navzočnost na področju spodbujanja interesov državljanov in zaščite interesov ranljivih skupin končnih uporabnikov. To konkretno vključuje vlogo, ki jo ima agencija pri proučevanju razvoja trga, spremljanju tržnih sprememb in zagotavljanju možnosti za končne uporabnike, kar slednjim omogoča, da uporabijo izbrane storitve po primernih cenah in kakovosti ob zagotovljeni varnosti omrežij in storitev. Za uresničitev tega cilja bo agencija delovala na področju zagotavljanja dostopa do univerzalne storitve vsem državljanom RS po dostopnih cenah, skrbela bo za visoko raven varstva potrošnikov in zagotavljanja visoke ravni varstva osebnih podatkov in zasebnosti, zagotavljanja jasnih informacij za končne uporabnike, skrbi za potrebe posebnih družbenih skupin končnih uporabnikov (invalidi, starejši, s posebnimi socialnimi potrebami), ohranjanja celovitosti in varnosti omrežij in storitev, spodbujanja možnosti dostopa in razširjanja informacij ali uporabe aplikacij ter storitev po lastni izbiri končnih uporabnikov in spodbujanja odprtega in nevtralnega značaja interneta.

4.1.1 Spodbujanje storitvene konkurence in spodbujanje (nad)gradnje širokopasovnih omrežij v smeri NGA skozi ustrezne regulativne ukrepe

Agencija si kot nacionalni regulativni organ prizadeva z regulativnimi obveznostmi na upoštevnihih trgih spodbujati razvoj učinkovite konkurence na maloprodajnih trgih in s tem zagotoviti cenovno konkurenčne, kakovostne in inovativne storitve za končne uporabnike. Pri tem pa želi zagotoviti tudi predvidljivo in stabilno regulatorno okolje, ki je tudi eden ključnih elementov za spodbujanje učinkovitih naložb v zmogljivejšo NGA infrastrukturo, ki predstavljajo glavno spodbudo razvoja trga elektronskih komunikacij, ter hkrati spodbujati učinkovito in trajnostno konkurenco.

1. Analize in regulacija upoštevnihih trgov

Agencija je na podlagi določil 100. člena ZEKom-1 zavezana analizirati upoštevne trge v rednih časovnih intervalih, pri čemer mora vsako analizo izvesti najpozneje v treh letih po sprejetju prejšnjega ukrepa, ki se nanaša na nek konkretni upoštevni trg. V skladu s tem bo agencija v prihodnjih treh letih predvidoma opravila v nadaljevanju navedene analize. V kolikor bo v vmesnem času ocenila to kot potrebno, bo v skladu s Priporočilom o upoštevnihih trgih Evropske Komisije²⁵ po predhodno izvedeni analizi na podlagi preizkusa treh meril lahko opredelila tudi nov upoštevni trg.

Spodnji dve tabeli prikazujeta seznam reguliranihih upoštevnihih trgov na katerih so operaterjem s pomembno tržno močjo naložene obveznosti, leto zadnje opravljene analize in leto zadnje izdane odločbe.

²⁵ PRIPOROČILO KOMISIJE z dne 9. oktobra 2014 o upoštevnihih trgih proizvodov in storitev v sektorju elektronskih komunikacij, ki so lahko predmet predhodnega urejanja v skladu z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2002/21/ES o skupnem regulativnem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve

Tabela 1: Regulirani upoštevni trgi iz Priporočila Evropske komisije, z dne 9.10.2014

Upoštevni trg	Leto zadnje analize	Leto zadnje odločbe
Trg 1: <i>Veleprodajno zaključevanje klicev v posameznih javnih telefonskih omrežjih na fiksni lokaciji</i>	maj 2014 (ex trg 3) in sprememba ukrepa december 2015	september 2014 (ex trg 3) in sprememba ukrepa april 2016
Trg 2: <i>Veleprodajno zaključevanje govornih klicev v posameznih mobilnih omrežjih</i>	april 2014 (ex trg 7) in sprememba ukrepa december 2015	julij 2014 (ex trg 7) in sprememba ukrepa april 2016
Trg 3a: <i>Veleprodajni lokalni dostop na fiksni lokaciji</i>	maj 2017	december 2017
Trg 3b: <i>Veleprodajni osrednji dostop na fiksni lokaciji za izdelke za množični trg</i>	maj 2017	december 2017
Trg 4 : <i>Veleprodajni visokokakovostni dostop na fiksni lokaciji</i>	oktober 2017	junij 2008 (ex trg 6) ²⁶

Tabela 2: Regulirani upoštevni trg iz Priporočila Evropske komisije, z dne 17.12.2007²⁷

Upoštevni trg	Leto zadnje analize	Leto zadnje odločbe
Trg 1 (2007): <i>Dostop do javnega telefonskega omrežja na fiksni lokaciji za rezidenčne in poslovne uporabnike(maloprodajni trg)</i>	maj 2018	april 2013 ²⁸

Agencija namerava konec leta 2018 objaviti dve analizi upoštevnihi trgov in na njuni podlagi v letu 2019 izdati odločbi na področju upoštevnihi trgov zaključevanja klicev (t.i. 1 »Veleprodajno zaključevanje klicev v posameznih javnih telefonskih omrežjih na fiksni lokaciji« in 2 »Veleprodajno zaključevanje govornih klicev v posameznih mobilnih omrežjih«). Na podlagi omenjenih analiz bo

²⁶ Trenutno veljavna odločba se nanaša na analizo upoštevnege trga 6 »Dostopovni deli zakupljenih vodov ne glede na tehnologijo, ki zagotavlja zakupljeno ali dodeljeno zmogljivost (medoperaterski trg)« iz Priporočila Komisije o upoštevnihi trgih iz leta 2007, ki je bila objavljena aprila 2008. V postopku je priprava izdaje nove odločbe operaterju s pomembno tržno močjo na podlagi zadnje opravljene analize upoštevnege trga 4 »Veleprodajni visokokakovostni dostop na fiksni lokaciji«.

²⁷ PRIPOROČILO KOMISIJE z dne 17. decembra 2007 o upoštevnihi trgih proizvodov in storitev v sektorju elektronskih komunikacij, ki so lahko predmet predhodnega urejanja v skladu z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2002/21/ES o skupnem regulativnem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve

²⁸ Trenutno veljavna odločba se nanaša na analizo upoštevnege trga 1 »Dostop do javnega telefonskega omrežja na fiksni lokaciji za rezidenčne in poslovne uporabnike(maloprodajni trg)« iz Priporočila Komisije o upoštevnihi trgih iz leta 2007, ki je bila objavljena januarja 2013. V postopku je priprava izdaje nove odločbe, ki bo razveljavila trenutno veljavno odločbo, s katero bo trg dereguliran.

agencija operaterjem s pomembno tržno močjo (tj. vsem operaterjem, ki zaključujejo klice v lastnem omrežju) na določenem upoštevni trgu v skladu z veljavno zakonodajo naložila primerne in sorazmerne obveznosti.

Agencija bo naslednji krog omenjenih analiz upoštevni trgov na področju zaključevanja klicev predvidoma izvedla v letu 2021. Agencija pri tem ne bo več pristojna za izračun cene zaključevanja klicev, temveč bo to na podlagi novega Evropskega zakonika o elektronskih komunikacijah (EECC) Evropska komisija, ki bo določila ceno zaključevanja klicev tako za fiksna kot za mobilna omrežja, ki bosta veljali na celotnem območju EU.

V letu 2017 je agencija objavila analizi upoštevni trgov in na njuni podlagi izdani odločbi na področju upoštevni trgov širokopasovnega dostopa na veleprodajni ravni (t.i. 3a »*Veleprodajni lokalni dostop na fiksni lokaciji*« in 3b »*Veleprodajni osrednji dostop na fiksni lokaciji za izdelke za množični trg*«). Nadalje bo agencija na podlagi že objavljene analize za upoštevni trg 4 »*Visokokakovostni veleprodajni dostop na fiksni lokaciji*« v letu 2018 izdala odločbo operaterju s pomembno tržno močjo. Za preverjanje cenovnih obveznosti naloženih na navedenem upoštevni trgu, pa bo agencija v letu 2019 razvila tudi stroškovni model. Na vseh treh navedenih trgih je bila za operaterja s pomembno tržno močjo določena družba Telekom Slovenije d.d. (v nadaljevanju: Telekom Slovenije).

Z regulacijo na področju upoštevni trgov širokopasovnega omrežja na medoperaterskem trgu²⁹ si agencija prizadeva povečati izkoriščenost že izgrajenega optičnega omrežja Telekoma Slovenije, pri tem pa s cenovno regulacijo spodbujati prehod operaterjev in posledično končnih uporabnikov iz bakrenega na optično omrežje, kar bo omogočilo postopno ukinjanje bakrenega omrežja. Poleg tega želi agencija z regulativnimi ukrepi omogočati konkuriranje vsem operaterjem, ki delujejo na omrežju Telekoma Slovenije (tj. Telekom Slovenije in operaterji, ki gostujejo na njegovem omrežju), ostalim nereguliranim operaterjem na trgu z lastno infrastrukturo, zato pod posebnimi pogoji omogoča nadgradnjo bakrenega omrežja s tehnologijo vektoring, iskalcem dostopa pa je v tem primeru zagotovljen dostop z virtualno razvezavo lokalnega dostopa (VULA). Agencija si prav tako prizadeva zagotoviti dostop do omrežja Telekoma Slovenije iskalcem dostopa neodvisno od topologije gradnje omrežja, zato je na optičnem omrežju tipa točka-več-točk (P2MP) iskalcem dostopa prav tako omogočen dostop z virtualno razvezavo lokalnega dostopa (VULA). Agencija bo iskalcem dostopa glede na konkurenčne razmere na trgu še naprej zagotavljala dostop do omrežja Telekoma Slovenije, način dostopa pa bo odvisen od tehnološki možnosti ter njegove primernosti in sorazmernosti.

Agencija v zadnji analizi upoštevnega trga 3b »*Veleprodajni osrednji dostop na fiksni lokaciji za izdelke za množični trg*« zaradi spremenjenih konkurenčnih razmer na trgu (prisotnost konkurenčnih infrastruktur, struktura trga ipd.) Telekomu Slovenije na določenih geografskih območjih ni določila cenovnih obveznosti, pri čemer je sledila tudi priporočilom Evropske komisije, predvsem Priporočilu o regulaciji NGA omrežij in Priporočilu o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah, ki sta usmerjena v spodbujanje investicij v omrežja naslednje generacije. Sam umik cenovne regulacije pa sicer še ni garancija za povečanje investicij v gradnjo in nadgradnjo omrežij NGA, saj je to odvisno od konkurenčnosti trga in posledično poslovnih odločitev regulirane družbe. Agencija bo tudi v prihodnje spremljala konkurenčne razmere na upoštevni trgih in temu ustrezno prilagajala regulativne ukrepe.

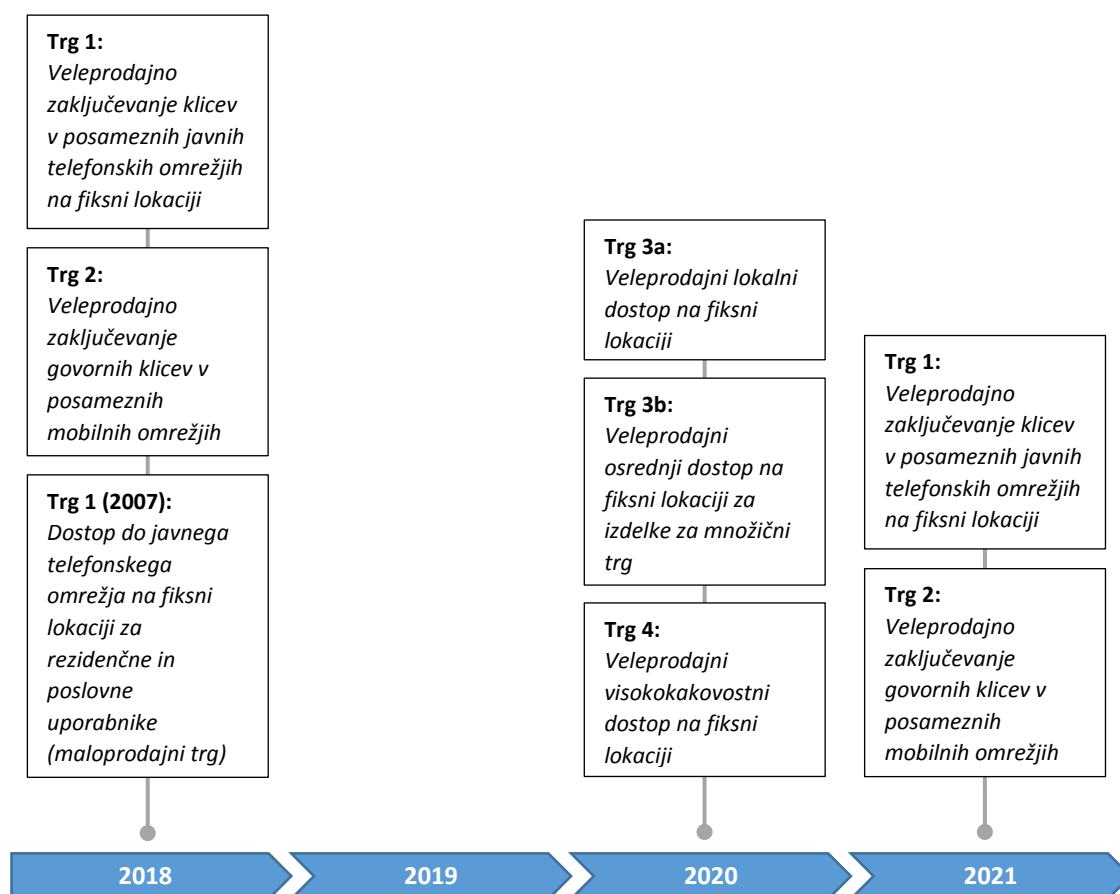
²⁹ Agencija je v letu 2017 izvedla analizo upoštevni trgov 3a »*Veleprodajni lokalni dostop na fiksni lokaciji*«, 3b »*Veleprodajni osrednji dostop na fiksni lokaciji za izdelke za množični trg*« in 4 »*Visokokakovostni veleprodajni dostop na fiksni lokaciji*«, čemur je nato sledila izdaja odločb na trgih 3a in 3b, odločba za trg 4 pa je še v pripravi.

Agencija želi z regulacijo upoštevne trga 4 »Visokokakovostni veleprodajni dostop na fiksni lokaciji« predvsem znižati prag za vstop na trg, saj trenutno na omrežju Telekoma Slovenije predstavlja veleprodajni dostop zanemarljiv delež. Iskalcem dostopa bo tako poleg zakupljenih vodov s tradicionalnimi in sodobnimi tehnologijami na voljo tudi visokokakovostni bitni tok v zaključnih delih omrežja Telekoma Slovenije za namen ponujanja visokokakovostnih storitev končnim uporabnikom kot tudi za dostop do baznih postaj, ki bo še posebej pomemben ob uvajanju 5G mobilnih tehnologij. Slednje bo pozitivno vplivalo na razvoj konkurence na trgu, posledično pa prispevalo k oblikovanju konkurenčnih cen visokokakovostnih storitev, inovacijam in kakovosti storitev, kar bo izboljšalo položaj končnih uporabnikov.

Agencija bo naslednji krog omenjenih analiz upoštevni trgov na področju širokopasovnega dostopa na veleprodajni ravni izvedla v letu 2020. Do pričetka analiz bo agencija aktivno spremljala izgradnjo širokopasovnih infrastruktur, strukturo trga in razvoj NGA tehnologij predvsem glede njihove zamenljivosti tako na maloprodajnem kot veleprodajnem trgu, pa tudi razvoj in uvajanje NG-GPON2 tehnologije v dostopovna omrežja ter s tem odpiranje možnosti za razvezavo krajevne zanke na nivoju valovne dolžine. Agencija bo v naslednjem krogu analiz ugotavljala tudi indirektni pritisk tehnologij, ki sicer niso zamenljive na veleprodajnem trgu, to pa zaradi njihove morebitne vključenosti v upoštevni trg oziroma upoštevanje njihovega vpliva v kasnejših fazah analize (tj. določitvi operaterja s pomembno močjo oziroma določitvi obveznosti).

Slika 3: Časovnica izvedbe analiz upoštevni trgov

Agencija je analizo upoštevne trga 1 »Dostop do javnega telefonskega omrežja na fiksni lokaciji za rezidenčne in poslovne uporabnike (maloprodajni trg)« iz Priporočila Evropske komisije o upoštevni

trgih iz leta 2007 zaključila že pred objavo predmetne strategije regulacije ter na podlagi preizkusa treh meril ugotovila, da navedenega trga ni več mogoče predhodno urejati. Postopek je v fazi notifikacije pri Evropski komisiji, po zaključku notifikacije pa bo agencija še v letu 2018 izdala odločbo o razveljavitvi trenutno veljavne odločbe operaterju s pomembno tržno močjo (tj. Telekomu Slovenije).

Agencija bo spodbujala vlaganja v omrežja in inovacije, ob istočasnem zagotavljanju konkurence na trgu, kar pa bo izvajala zlasti preko regulativnih ukrepov ex ante regulacije trgov. Na konceptualni ravni sta posebna (ex ante) sektorska regulacija in (ex post) uporaba splošnih pravil konkurenčnega prava instrumenta, ki delujeta vzporedno in se vzajemno dopolnjujeta. Četudi sta lahko oba usmerjena v odpravo istih tržnih nepravilnosti, med njima obstajajo številne in pomembne razlike. Z vidika opravljenih analiz upoštevanih trgov so zlasti pomembne (kvalitativne) razlike med obveznostmi, ki jih nalagata en in drug pristop, ter razlike v izhodiščih in ciljih. Posebna sektorska regulacija, kot jo izvaja agencija, predstavlja oblastno intervencijo na liberaliziranem trgu in je upravičena dokler trg ni dovolj konkurenčen, ter le v obsegu, ki je za doseg tega cilja nujen. Ko je temeljni cilj sektorske regulacije dosežen, tj. trg postane dovolj konkurenčen, praviloma ni več niti stvarne niti pravno-ekonomsko utemeljene podlage za ohranjanje takšne regulacije. Če je na trgu dosežena primerna stopnja proste, poštene, neizkrivljene in učinkovite konkurence, jo je – zlasti zaradi doseganja čim višje blaginje uporabnikov – potrebno »le« še ohranjati. V takšnih pogojih posebna sektorska regulacija ni več potrebna in zadošča nadaljnja uporaba pravil konkurenčnega prava. Na takšen način se v največji meri krepijo spodbude za doseganje ekonomskih učinkovitosti, inovacij in razvoja, obenem pa se – kljub odsotnosti posebne sektorske regulacije – v celoti ohranja konkurenčno pravni instrumentarij, ki prepoveduje in sankcionira dejanja protipravnega omejevanja konkurence. Kot že zapisano, bo agencija v obdobju prihodnjih treh let pristopila k potencialni regulaciji upoštevanih trgov, na katerih bo predhodno izvedla tudi potrebne analize, pri čemer pa bo dosledno upoštevala tudi evropsko pravo.

Na tem področju je Evropska komisija objavila v zadnjih letih več novih priporočil, uredb in direktiv, trenutno pa polaga velik poudarek na pripravi obsežnih sprememb regulativnega okvira za področje telekomunikacij, ki bo - po sprejemu relevantnih aktov na nivoju EU - nato implementiran tudi v slovenski pravni red s sprejemom ZEKom-2. Gre za pripravo novega Evropskega zakonika o elektronskih komunikacijah (EECC), ki bo pomembno vplival tudi na prihodnje delo agencije, saj prinaša nov regulatorni okvir spremembe kar petih veljavnih direktiv³⁰, katerih vsebina zadeva več delovnih področij agencije.

Pri določanju pomembne tržne moči in uporabi meril za presojo prevladujočega in skupnega prevladujočega položaja agencija ravna v skladu z zakonodajo EU, dosledno pa upošteva tudi smernice Evropske komisije, ki urejajo tržno analizo in določitev pomembne tržne moči na področju elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev. Revidirane Smernice Evropske Komisije za tržno analizo in ocenitev pomembne tržne moči v skladu z regulativnim okvirom EU za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (v nadaljevanju: Smernice³¹) so pomembna pravna podlaga, ki usmerja delo regulativnih organov pri določanju pomembne tržne moči na opazovanem upoštevem trgu. Te po novem vsebinsko bolj izčrpno in obsežno določajo pravila za delo regulativnih organov, pri čemer pa za potrebe praktične uporabe konkretno navajajo tudi primere.

³⁰ Direktiva o dostopu, Direktiva o odobritvi, Okvirna direktiva, Direktiva o univerzalnih storitvah, in Direktiva o zasebnosti in elektronskih komunikacijah.

³¹ Uradni list Evropske unije, C 159, z dne 7.5.2018, strani 1–15

Poleg tega, da Smernice zajemajo poglavja o določitvi trgov in določanju operaterjev s pomembno tržno močjo, po novem dajejo znaten poudarek zlasti na ugotavljanju položajev glede skupnega prevladujočega položaja dveh ali več operaterjev na trgu (*»joint dominance«*). Smernice ohranjajo razmerje do konkurenčnega prava (za potrebe ex post regulacije) v nespremenjeni obliki, njihov namen pa je zlasti določiti, kako se lahko koncept prevladujočega položaja, ki lahko vključuje tudi skupni prevladujoči položaj, uporabi v specifičnem okolju telekomunikacijskih trgov. Glede opredelitve trgov Smernice sledijo pristopu iz leta 2002, zato ostajajo usmeritve s tem v zvezi nespremenjene (npr. zamenljivost na strani ponudbe in povpraševanja, zamenljivost produktov in storitev, opredelitev geografskega trga), so pa številne novosti glede pristopov, ki jih bodo lahko ubrali regulativni organi pri določanju skupnega prevladujočega položaja dveh ali več podjetij na trgu, pri čemer pa je Evropska Komisija sledila nekaterim tozadevno precedenčnim ugotovitvam Sodišča Evropske Unije³².

Glede razvoja trgov bo tudi v prihodnje potrebno upoštevati selitev prihodkov operaterjev iz trgov klasične telefonije na področje trgov podatkovnih prenosov, kot tudi že obstoječe in pričakovane normativne spremembe v zadnjem obdobju glede mobilnega gostovanja³³ (Roaming) ter zaključevanja in mednarodnih klicev klicev v EU³⁴.

Agencija meni, da se glede povezljivosti v prihodnje pričakuje povečanje njene kvalitete predvsem glede mobilnih storitev, povečala se bo tudi izraba frekvenčnega spektra, ob nastopu omrežij naslednje generacije (5G) pa bo to pomenilo močno povečano komunikacijo med napravami (M2M, pa tudi V2V). Agencija bo morala redno spremljati vprašanja in izzive, ki se bodo s tem v zvezi pojavljali, po potrebi pa se bo povezala še z drugimi deležniki, ki delujejo oz. bodo šele delovali na relevantnem področju (sodelovanje z infrastrukturnimi operaterji, sodelovanje s pristojnim vladnim resorjem za področje infrastrukture itd.). Glede standardizacije opreme je agencija zavezana k rednemu spremljanju novosti, skupaj z možnostjo njenega ustvarjalnega sodelovanja pri zastopanju nacionalnih interesov v procesu standardizacije na tem področju (SIST), pri čemer pa je v prihajajočem obdobju zlasti pri omrežjih naslednje generacije (5G) za pričakovati precejšnjo dinamiko.

Agencija bo nov krog analiz upoštevanih trgov izvedla v skladu z novimi Smernicami in veljavno zakonodajo ter na podlagi zbranih podatkov, študij in lastnega sistema za mapiranje, ki vsebuje podatke o omrežnih priključnih točkah celotne omrežne infrastrukture v Sloveniji. Agencija bo prav tako že v času priprav analiz z namenom zgodnjega vključevanja zainteresirane javnosti, še tesnejšega sodelovanja ter izmenjave mnenj organizirala strokovne posvete in izobraževanja, na katera bodo vabljeni tudi predstavniki operaterjev in strokovne javnosti. Vse prejete pripombe operaterjev bo agencija preučila in jih v največji možni meri smiselno upoštevala pri pripravi analiz in oblikovanju predlaganih regulatornih ukrepov na upoštevanih trgih. Pri tem bo zasledovala tudi cilje Digitalne

³² Sodba Sodišča EU št. T-342/99 DEP zadeva Airtours, z dne 28. 6. 2004; Sodba Sodišča EU št. T-464/04, zadeva Impala I, z dne 13. 7. 2006; Sodba Sodišča EU št. C-413/06 P – zadeva Impala II, z dne 10. 7. 2008, idr.

³³ Dne 15. 6. 2017 je bila sprejeta Uredba (EU) št. 531/2012 Evropskega parlamenta in Sveta (kot spremenjena z Uredbo (EU) 2015/2120 Evropskega parlamenta in Sveta) za storitve gostovanja v Evropski uniji, Liechtensteinu, na Norveškem in Islandiji. Za klice iz tujine sedaj veljajo enake cene kot doma *»Roam Like At Home«*.

³⁴ Pogajalci Evropskega parlamenta in Sveta EU so se načeloma sporazumeli o ključnih točkah reforme evropskih pravil za telekomunikacije in operaterje, ki bodo med drugim prinesla enotne cene zaključevanja klicev v EU tako v mobilnih kot v fiksni omrežji ter znižanje cen klicev v druge države EU iz domačega omrežja (*»mednarodni klici«*). Po trenutnem osnutku dogovora bi bila najvišja cena za čezmejne klice 19 centov na minuto, eno sporočilo pa bi stalo šest centov. Ceni sta brez davka, ki je v državah različen.

agende za Evropo ter Načrta razvoja NGA omrežij oziroma drugih relevantnih strateških dokumentov, ter se zavzemala za izboljšanje pogojev dostopa do fiksnih širokopasovnih omrežij za končne uporabniki.

2. Spremljanje učinkov obstoječe regulacije

Podatki, ki se nanašajo na elektronske komunikacijske storitve, imajo velik pomen za deležnike na trgu elektronskih komunikacij v Republiki Sloveniji, saj slednji na podlagi teh podatkov lažje in bolj premišljeno sprejemajo odločitve ter pripravljajo poslovne strategije. Agencija na podlagi podatkov, ki jih poročajo operaterji, ves čas redno spremlja dogajanje na slovenskem trgu elektronskih komunikacij, ter v kolikor se izkaže potreba po predčasni analizi upoštevnega trga zaradi bistvenih sprememb na trgu, takšno analizo tudi izvede.

Za pravilno in učinkovito izvedbo analize trgov so predvsem pomembni pravi, še zlasti pa točni podatki. Iz tega razloga se je agencija lotila temeljite tehnične in vsebinske prenove sistema zbiranja podatkov, ki bo poenostavil tudi proces analiziranja stanja na trgu na podlagi poročenih podatkov. Zato bo za agencijo tudi v prihodnjih letih izrazito pomembna pravilnost in zanesljivost poročanja s strani operaterjev. Izvajanje te zakonske obveznosti bo agencija sistematično preverjala v nadzornih postopkih (med drugim) tudi na podlagi surovih podatkov neposredno v informacijskih sistemih.

Delo agencije bo usmerjeno v prihodnost, predvsem s predhodno (ex-ante) regulacijo upoštevnih trgov in oblikovanjem ustreznih obveznosti operaterjev s pomembno tržno močjo. Pri tem bo nujno spremljanje razvoja trga elektronskih komunikacij, v okviru katerega si bo agencija prizadevala, da bo temeljil na zbranih, obdelanih in analiziranih podatkih. Tudi zato je izjemnega pomena, da so zbrani podatki kvalitetni, kot tudi da sistem za zbiranje in obdelavo podatkov tako operaterjem kot agenciji omogoča enostavno, čim manj obremenjujoče in tekoče delo. Pravočasno reagiranje na spremenjene razmere na trgu je pri učinkoviti regulaciji ključnega pomena.

Prvi učinki regulacije trga elektronskih komunikacij se lahko pokažejo iz rezultata zbranih podatkov, ki jih agenciji posredujejo operaterji na tem trgu. Agencija od aktivnih operaterjev pridobiva podatke o storitvah elektronskih komunikacij s pomočjo četrletnih, letnih in dodatnih vprašalnikov, na podlagi teh podatkov pa nato spremlja stanje trga elektronskih komunikacij v Republiki Sloveniji. Čeprav agencija k temu sicer zakonsko ni zavezana, pa vsako četrletje na svoji spletni strani objavlja kvartalno poročilo o razvoju in stanju trga elektronskih komunikacij, o čemer seznani tudi zainteresirano javnost. Agencija bo dogajanje na slovenskem trgu elektronskih komunikacij redno spremljala na opisan način tudi v prihodnje, z operaterji pa bo krepila sodelovanje z namenom, da bodo zbrani podatki čim bolj kakovostno odražali dejansko stanje na trgu elektronskih komunikacij v Republiki Sloveniji. Istočasno bo agencija pridobivala podatke tudi na način, da bo izvajala različne raziskave na strani končnih uporabnikov, o svojih ugotovitvah pa nato obveščala zainteresirano javnost.

Eden ključnih vidikov spremljanja učinkov regulacije je zagotovo tudi nadzor nad izvajanjem regulativnih ukrepov. Agencija si prizadeva uvesti čim več nadzornih postopkov na lastno iniciativo (ex off), ažurno pa obravnava tudi prijave s strani prijaviteljev. Kot zelo koristen vir informacij so se izkazale prijave končnih uporabnikov, saj trpijo posledice zaradi kršitev regulativnih ukrepov na veleprodajnem nivoju prav oni. Pri snovanju ukrepov na upoštevnih trgih 3a in 3b je prišlo (tudi zaradi v nadzornih postopkih ugotovljenih nejasnosti v preteklosti) do nekaterih sprememb, spremenil pa se je v veliki meri tudi regulatorni okvir, zaradi česar si agencija pri izvajanju nadzornih postopkov

težje pomaga s preteklimi izkušnjami. Ravno iz tega razloga je za učinkovito izvajanje nadzora še bolj pomembno sodelovanje z iskalci dostopa, saj to skupino kršitve neposredno prizadenejo, imajo pa tudi boljši dostop do relevantnih dokazov. S tem v zvezi pri delu agencije v prihodnje ne gre pričakovati bistvenih sprememb glede njenih delovnih prioritet.

Strateški cilj, ki si ga je zastavila Republika Slovenija na področju razvoja širokopasovnih omrežij do leta 2020, je zagotoviti širokopasovni dostop do interneta s hitrostjo vsaj 100 Mb/s 96 % gospodinjstvom, preostalim 4 % gospodinjstev pa zagotoviti širokopasovni dostop do interneta s hitrostjo vsaj 30 Mb/s. V ta namen je bil za določitev belih lis testiran tržni interes za gradnjo ustrezne širokopasovne infrastrukture. Operaterji, ki so za posamezna področja izrazili tržni interes za vzpostavitev širokopasovnega dostopa do interneta, ga morajo realizirati v 3 letih v skladu z določbo sedmega odstavka 11.a člena ZEKom-1. Realizacijo tržnega interesa nadzira agencija. Glede na opisano namerava agencija v ciljnem obdobju preverjati, ali operaterji izpolnjujejo obveznosti gradnje po izkazanem tržnem interesu, ali morda s predvidenimi aktivnostmi nesorazmerno zamujajo, obenem pa se bo trudila nuditi podporo za čim lažjo izpeljavo investicij s povezanimi aktivnostmi, kot so kartiranje in analiza obstoječe infrastrukture, preglednost in koordinacija gradbenih del in medsektorska pomoč. Ker je dostop do gradbeniške infrastrukture ključen za vzpostavitev novih ali vzporednih omrežij, je v opisanem obdobju predviden tudi povečan nadzor vpisov infrastrukture elektronskih komunikacij, vključno z natančnimi podatki o omogočeni zmogljivosti prisotnega omrežja, v Zbirnem katastru gospodarske javne infrastrukture. Agencija bo tudi še naprej izvajala nadzor nad javljanjem namer o gradnji javne infrastrukture.

Agencija je v začetku leta 2016 pričela s postopkom pridobivanja podatkov iz sistemov za obračunavanje maloprodajnih produktov in storitev širokopasovnega dostopa za izvedbo analize stanja. Agencija bo tudi v prihodnje na letni ravni zbiral podatke za spremljanje razvoja trga in geografske segmentacije (analiza trgov), ter navzkrižno preverjala točnost podatkov v evidenci infrastrukturnih omrežij in objektov. K posredovanju podatkov bodo pozvani tako operaterji na maloprodajnem kot veleprodajnem trgu elektronskih komunikacij širokopasovnega dostopa, ki bodo na podlagi opredeljenih izhodišč za zajem podatkovnih parametrov pripravili datoteko lastne maloprodajne oziroma veleprodajne ponudbe širokopasovnega dostopa iz svojih obračunskih sistemov. Agencija bo ustrezno preverila obseg in kakovost podatkov, izvedla bo analizo stanja produktov in storitev širokopasovnega dostopa v opazovanem obdobju, izvedla pa bo tudi cenovno primerjavo storitveno enakovrednih tržnih ponudb na vseh fiksnih širokopasovnih priključkih.

V prihodnje bo agencija nadaljevala z rednim spremljanjem stanja na infrastrukturnem trgu elektronskih komunikacij, kar je tudi izredno pomembno v luči ustrezne regulacije operaterjev s pomembno tržno močjo pred sprejemom regulativne odločitve. Agencija mora namreč v skladu z drugim odstavkom 100. člena ZEKom-1 analize upoštevni trgov izvajati v rednih časovnih intervalih, najkasneje pa v treh letih po sprejetju prejšnjega ukrepa. V prihajajočem obdobju, torej do leta 2021, se sicer na področju fiksne infrastrukture elektronskih komunikacij v Republiki Sloveniji pričakujejo številne gradnje in nadgradnje omrežij, skladno z izraženim tržnim interesom operaterjev, izgradnje odprtih širokopasovnih omrežij na območjih, kjer ni izraženega komercialnega interesa za gradnjo širokopasovnega omrežja ter nadgradnje obstoječih omrežij večjih operaterjev. Agencija bo nadalje redno posodabljala podatke o omrežni infrastrukturi v lastnem prostorskem informacijskem sistemu ter skrbela za izvajanje 15. člena ZEKom-1, tj. nadzora nad izvajanjem določb tretjega poglavja ZEKom-1, kar bo pripomoglo k kakovostnejšim podatkom o omrežjih elektronskih komunikacij v Zbirnem katastru gospodarske javne infrastrukture, kar pa posledično vpliva tako na regulativne odločitve, kot tudi na izvajanje določb direktive 2014/61/EU o ukrepih za znižanje stroškov za

postavitev elektronskih komunikacijskih omrežij visokih hitrosti, ki je bila v celoti implementirana v slovensko zakonodajo. Trend razvoja kartiranja med državami članicami tudi sicer narašča, predlog Zakonika pa inter alia omenja obveznost periodičnih geografskih raziskav za nacionalne regulativne organe.

Agencija bo v letu 2019 nadaljevala z vzpostavljenimi procesi dela na projektu kartiranja širokopasovne infrastrukture in nadgradnjo lastnega prostorskega informacijskega sistema, ki je bil vzpostavljen z namenom identifikacije trendov razvoja širokopasovnih omrežij na fiksni lokaciji in pridobitve jasne slike stopnje razvitosti teh omrežij. Agencija je ob dosedanjem delu identificirala področje kartiranja in analize širokopasovne infrastrukture kot ključni element podpore pri sprejemanju regulativnih odločitev, načrtovanju omrežij naslednjih generacij, preverjanju stopnje razvoja širokopasovnih omrežij v Republiki Sloveniji in pri nadzoru nad izpolnjevanjem obveznosti lastnikov širokopasovne infrastrukture. Tudi sicer je mogoče zaslediti naraščanje trenda razvoja kartiranja in izvedbe geografskih analiz med državami članicami Evropske Unije. Agencija bo tako nadaljevala z vzdrževanjem, posodabljanjem in nadgradnjami lastnega prostorskega informacijskega sistema, kar ji bo tudi v prihodnje omogočalo celosten pregled nad stanjem na trgu infrastrukture elektronskih komunikacij. Konkretno bo agencija periodično spremljala stanje razvoja infrastrukture elektronskih komunikacij, čemur bodo v primeru zaznanih sprememb stanja na terenu sledile posodobitve obstoječih podatkovnih baz. Agencija bo sledila prihodnjim zahtevam in trendom na trgu elektronskih komunikacij in bo v primeru potreb implementirala dodatne podatkovne zbirke v prostorski informacijski sistem, pri čemer bo poskrbela tudi za možnost trajne uporabe in nadaljnjih rednih posodobitev teh podatkovnih baz. Agencija bo z namenom omogočanja dostopa do določenih podatkov, ki ne predstavljajo poslovne skrivnosti njihovega lastnika, a do sedaj niso bili javno objavljeni, vzpostavila javni spletni pregledovalnik, ki bo omogočal interesentom različne prostorske vpoglede.

Agencija izvaja tudi funkcijo nadzornega organa v zvezi z izvajanjem klica v sili na podlagi 134. člena ZEKom-1. Z dnem 31.3.2018 so morali operaterji svoja omrežja nadgraditi tako, da brezplačno zagotovijo prenos govornega klica ter standardiziran minimalni sklop podatkov sistema klica v sili iz vozila (e-klic) organu, ki ga obravnava. Z zadnjo novelo je v ZEKom-1 prišla tudi nova obveznost javnih komunikacijskih omrežij in izvajalci javno dostopnih telefonskih storitev v mobilnih prizemnih omrežjih, da v okviru svojih tehničnih zmožnosti na zahtevo organa, pristojnega za zaščito in reševanje, na območju, na katerem to ta organ zahteva, v primeru večjih naravnih in drugih nesreč zagotovijo storitve sistema javnega mobilnega obveščanja in alarmiranja. Zakonska določba v praksi še ni zaživela, zato lahko v prihodnjih letih pričakujemo dogovarjanja glede možnih načinov izvajanja te storitve in nato implementacijo. Zakon je namreč uzakonil tehnološko nevtralno obveznost, ki jo je mogoče implementirati na več različnih načinov. Tudi države članice se glede izvajanja te storitve odločajo zelo različno, pokazale pa so se tudi že prednosti in slabosti nekaterih rešitev.

3. Preprečevanje izkrivljanja ali omejevanja konkurence

Napovedani Zakonik prišteva med bistvene spremembe dosedanje pravne ureditve – poleg racionalizacije dosedanjih ciljev, ki se zrcalijo v spodbujanju konkurence, notranjega trga in interesov končnih uporabnikov – tudi nov cilj glede širokega dostopa do zelo zmogljive fiksne in mobilne podatkovne povezljivosti, ter njeno uporabo za vse državljane in podjetja v EU, kot pomembno pa naslavlja poleg ostalih deležnikov tudi nacionalne regulativne organe, torej agencijo.

S tem v zvezi bo agencija v prihodnje krepila svojo dejavnost na področju gradenj dostopovnih omrežij naslednje generacije (NGA), zlasti pa bo aktivna glede omogočanja dostopa do novih optičnih omrežij visokih hitrosti, kar posledično lahko pomeni migracijo končnih uporabnikov iz starejšega bakrenega omrežja na sodobnejša NGA omrežja. V skladu s cilji Evropske digitalne agende in strategije Digitalna

Slovenija 2020 bo agencija tudi v prihodnje zagotavljala ustrezno ravnotežje med spodbujanjem naložb in zaščito konkurence, zato, da se vsem akterjem na trgu omogoči ureditev, ki je nujno potrebna za spodbujanje naložb v hitre in ultra hitre širokopasovne povezave.

Kot je zapisano v ciljih Evropske digitalne agende in strategiji Digitalna Slovenija 2020, potrjeno pa tudi v napovedani ureditvi novega regulativnega okvirja, bo agencija kot regulativni organ tudi v prihodnje podpirala konkurenco pri zagotavljanju elektronskih komunikacijskih omrežij in pripadajočih naprav ter elektronskih komunikacijskih in povezanih storitev, ter prispevala k razvoju notranjega trga na način, da se odpravijo preostale ovire in omogočijo usklajeni pogoji za naložbe in zagotavljanje elektronskih komunikacijskih omrežij, pripadajočih naprav in storitev ter elektronskih komunikacijskih storitev v EU. Z namenom, da se podpre interese državljanov na notranjem trgu, bo agencija dolgoročno delovala tudi v smeri zagotavljanja splošnega dostopa do zelo visokozmogljive fiksne in mobilne povezljivosti in do njene uporabe.

Evropska Komisija je v Priporočilu o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah³⁵ pritrdila, da je potrebna večja prožnost za spodbujanje naložb v infrastrukturo omrežij naslednje generacije (omrežja NGA), zlasti pri operaterjih s pomembno tržno močjo, in sklenila, da operaterji s pomembno tržno močjo pod določenimi pogoji ne bi smeli ponujati stroškovno naravnanih veleprodajnih proizvodov omrežij NGA, ampak bi morali uspešno opraviti predhodni preskus gospodarske ponovljivosti. BEREC je decembra 2014 izdal Smernice o regulativnem računovodskem pristopu k preskusu gospodarske ponovljivosti (v nadaljnjem besedilu: Smernice ERT)³⁶. Cilji teh priporočil in Smernic so izboljšanje regulativnih pogojev, ki so potrebni za ustvarjanje učinkovite konkurence na trgu, za krepitev enotnega trga omrežja in storitev elektronskih komunikacij, za povečanje pravne varnosti in regulativne predvidljivosti zaradi dolgoročnih obetov naložb v omrežja NGA, ter za spodbujanje investicij v NGA omrežja. Smernice ERT upoštevajo, da je ERT dejansko posebna oblika predhodnega preskusa cenovnih škarij za posamezne proizvode, povezane z omrežji NGA, ki nimajo uvedene obveznosti stroškovno naravnanih veleprodajnih cen dostopa.

Namen Priporočila o regulaciji NGA omrežij³⁷ in Priporočila o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah³⁸ je torej spodbujanje učinkovitih naložb v novo in izboljšano infrastrukturo ter inovacij na tem področju, ob istočasnem priznavanju potrebe po ohranjanju učinkovite konkurence, ki je pomembna dolgoročna spodbuda za naložbe. Priporočilo o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah si poleg navedenega še prizadeva:

- zagotoviti enake konkurenčne pogoje z uporabo strožjih pravil glede nediskriminacije;
- vzpostaviti predvidljive in stabilne regulirane veleprodajne cene dostopa do bakrenega omrežja, ter

³⁵ Priporočilo Komisije 2013/466/EU, z dne 11. septembra 2013 o doslednih obveznostih nediskriminacije ter metodologijah za izračun stroškov za spodbujanje konkurence in izboljšanje okolja za naložbe v širokopasovne povezave, Uradni list EU št. 251, z dne 21.9.2013, strani 13–32

³⁶

Vir: http://www.berec.europa.eu/eng/document_register/subject_matter/berec/regulatory_best_practices/guidelines/4782-berec-guidance-on-the-regulatory-accounting-approach-to-the-economic-replicability-test-ie-ex-antesector-specific-margin-squeeze-tests

³⁷ Priporočilo Komisije 2010/572/EU, z dne 20. septembra 2010 o reguliranem dostopu do dostopovnih omrežij naslednje generacije (NGA), Uradni list EU št., z dne 25.9.2010, strani 35–48

³⁸ Priporočilo Komisije 2013/466/EU, z dne 11. septembra 2013 o doslednih obveznostih nediskriminacije ter metodologijah za izračun stroškov za spodbujanje konkurence in izboljšanje okolja za naložbe v širokopasovne povezave

- povečati gotovost glede razmer, ki bi morale privedi do ne-uvredbe reguliranih veleprodajnih cen za dostop do storitev omrežij NGA.

Agencija pri zbiranju podatkov o trgu elektronskih komunikacij, analizah upoštevanih trgov, kot tudi implementaciji uredb Evropske komisije, sodeluje z zainteresirano javnostjo. Pri tem izvaja posvete in delavnice glede aktualnih tem, kot tudi nudi individualno podporo operaterjem. Agencija bo s takšno prakso nadaljevala tudi v prihodnje, saj se je izkazala za primerno in učinkovito predvsem zaradi izmenjave informacij, mnenj in izkušenj ter usklajene implementacije obveznosti s strani operaterjev.

Agencija bo morala spremljati tudi inovacije v drugih omrežnih tehnologijah, tako fiksnih kot brezžičnih, zato, da bi našli skupne regulativne vidike, kako te tehnologije vplivajo na posamezne trge ki jih mora agencija obravnavati. Omrežne tehnologije in razvoj, ki lahko neposredno spremenijo način uporabe in dostave storitev, so IoT, M2M in OTT. Področji IoT in M2M se do neke mere prekrivata, pri čemer se drugo področje nanaša bolj na komunikacijo med posameznimi individualnimi napravami, prvo področje pa se pojmuje širše in obsega celoten ekosistem množice naprav, ki zadovoljuje potrebe širših množic ljudi na globalnem nivoju. Pri OTT storitvah gre za storitve, ki se izvajajo preko širokopasovnega dostopa do interneta, ki ga sicer zagotavlja lokalni ponudnik širokopasovnih storitev. OTT storitve povečini ponujajo globalni ponudniki storitev (npr. Netflix, Deezer in Viber), lahko pa na enak način storitve izvajajo tudi lokalni ponudniki širokopasovnih storitev, ki jih ponujajo bodisi omejeno na svoje omrežje bodisi izven njega. Pri tem ima pomembno vlogo tudi konvergenca omrežij in storitev, ki vse bolj briše meje med omrežji, s tem ko so storitve uporabnikom na voljo neglede na vrsto oziroma tehnologijo trenutnega omrežja v uporabi, vse to pa bo lahko vplivalo tudi na vključitev novih tehnologij oziroma storitev v obstoječe upoštevne trge ali določitev povsem novih trgov (npr. paketi storitev).

Prav tako bo agencija potrebno pozornost posvetila področju ustreznega in enakovrednega dostopa do vsebin raznih izdajateljev, pri čemer bo moral operater omrežja pod enakopravnimi pogoji omogočiti razširjanje programov vseh izdajateljev, ki jim je bilo izdano ustrezno dovoljenje, če obstajajo tehnične možnosti za kvaliteten sprejem signala v glavni sprejemni postaji operaterja v rokih in na način, da bodo dostopni vsem uporabnikom njegovih storitev.

4. Spodbujanje učinkovite uporabe in upravljanja številskega prostora

S skorajšnjim sprejetjem Zakonika bo poleg njegove kasnejše implementacije v domačo zakonodajo (ZEKom-2) potrebno in ustrezno prilagoditi tudi vse podzakonske predpise, ki se nanašajo na regulacijo oštevilčenja.

Obstoječi ZEKom-1 v celoti določa upravičence do pridobitev elementov oštevilčenja in pogoje uporabe le teh, medtem ko npr. načrt oštevilčenja, način izračuna višina plačil za uporabo elementov oštevilčenja, vsebino in obliko vloge in način izvedbe prenosljivosti števil ureja agencija s podzakonskimi predpisi. S pojavom novih vrst storitev se krepi potreba po dodeljevanju nekaterih vrst oštevilčenja tudi tistim subjektom, ki niso operaterji elektronskih komunikacijskih storitev (npr. M2M/IoT, GSM, eCall, pametni merilniki, povezana vozila, itd.). Takšne možnosti predvideva tudi predlog Zakonika, kar pa bo potrebno po njegovi uveljavitvi nemudoma upoštevati in temu prilagoditi vsebine nekaterih splošnih aktov agencije.

Številke po priporočilu ITU-T E.164 bodo predvidoma še naprej med poglavitnimi univerzalnimi identifikatorji, ki se uporabljajo za zagotavljanje elektronskih komunikacijskih storitev, zato je

potrebno usklajevanje na nacionalni in mednarodni ravni (ITU, CEPT, BEREC)³⁹. Agencija pričakuje, da bo imel ekspanziven razvoj M2M/IoT aplikacij velik vpliv na nacionalne načrte oštevilčenja, saj M2M/IoT naprave za učinkovito medsebojno komunikacijo potrebujejo edinstveno identifikacijo in naslavljanje. Naravna težnja operaterjev je, da zaradi enostavne implementacije v obstoječih omrežnih infrastrukturah uporabljajo E.164 številke, dokler v prihodnosti rešitve z IPv6 naslavljanjem ali številkam/naslovi drugimi kot E.164 ne bodo prevladale pri M2M/IoT aplikacijah. Za ta namen bo agencija v tem letu odprla posebno območje oštevilčenja. Pri tem bo potrebno zagotoviti, da novo območje oštevilčenja ne bo služilo kot alternativa k obstoječim območjem z namenom, da se izognejo regulativnim zahtevam. Nekatere zahteve v obstoječih številskih območjih (npr. dostop do nujnih storitev, klic v sili) ne bodo relevantne za M2M/IoT storitve. Izjeme bodo znane predvsem po uveljavitvi Zakonika.

Temu bodo v nadaljevanju sledile ustrezne spremembe ostalih splošnih aktov, ki so povezani z oštevilčenjem: Splošni akt o prenosljivosti števil, Splošni akt o velikosti številskih blokov, za pridobitev katerih je treba vlogi priložiti projekt, Splošni akt o vsebini in obliki vloge za izdajo odločbe o dodelitvi elementov oštevilčenja, Splošni akt o načinu izračuna plačil za uporabo elementov oštevilčenja.

Z implementacijo novega regulativnega okvira (European Electronic Communications Code - EECC) bo posledično spremenjeni zakon o elektronskih komunikacijah predvidoma agenciji prepustil več pristojnosti tudi v zvezi z zahtevami po ekstrateritorialni uporabi E.164 in E.212 virov oštevilčenja oz. identifikatorjev. Obstoječa priporočila (ITU, CEPT, BEREC) sicer že ponujajo splošne usmeritve, vendar je zaradi različnih praks npr. v državah članicah (CEPT, EU) in zaznanih težav vsled različni regulativnih zahtev (regulativni režim, zaščita uporabnikov, itd.) potrebna nadaljnja harmonizacija pogojev za odobritev ekstrateritorialne uporabe virov. Agencija sodeluje pri teh prizadevanjih.

Med prihodnjimi nalogami agencije v zvezi z oštevilčenjem je v primeru nevarnosti izčrpanja virov oštevilčenja potrebna analiza vpliva morebitne uvedbe sistema enotne sheme oštevilčenja in posodobitev elektronskega sistema za evidenco številskega prostora.

Za zagotavljanje učinkovite rabe elementov oštevilčenja bo agencija vodila uradne evidence o elektronskih komunikacijskih omrežjih in storitvah ter upravljanju elementov oštevilčenja; obravnavala bo vloge za pridobitev odločb o dodelitvi elementov oštevilčenja; izdajala bo soglasja za prenos pravice uporabe elementov oštevilčenja na druge operaterje; nadzorovala bo racionalno rabo dodeljenih števil; ter spremljala izvajanje prenosljivosti števil in upravljanje z domeno »enum« za končne uporabnike.

V nadzornih postopkih agencija ugotavlja, da izvajanje prenosljivosti števil še vedno ne poteka povsem brez zapletov. Vsako leto se zgodi nekaj primerov, ko uporabnik zaradi napake operaterja v procesu prenosa številke ostane brez svoje telefonske številke. Agencija je tovrstne postopke po prioriteti uvrstila v sam vrh, kršitelje pa v prekrškovnih postopkih striktno sankcionira.

Agencija je seznanjena tudi s problematiko prevar pri zagotavljanju prometa z izvorom izven Evropske unije, ki se zaključuje v Evropski uniji. Ker gre za širši mednarodni problem je agencija že stopila v

³⁹ ECC dokument, angl. Long Term Evolution in Numbering, Naming and Addressing 2012-2022

Vir: https://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKWj4o7X4w6jbAhWD_SwKHWNHdTwQFggqMAA&url=https%3A%2F%2Fcept.org%2FDocuments%2Fwg-nan%2F3736%2Fgreen-paper_long-term-evolution-in-numbering-naming-and-addressing-2012-2022&usg=AOvVaw2IX07f5GLdpSDQ9Fkp2XI3

stik z regulatorji drugih držav članic Evropske unije. S svojimi aktivnostmi v smeri preprečevanja tovrstnih zlorab, ki imajo za posledico finančno oškodovanje operaterjev in hrkati negativno izkušnjo za končne uporabnike, namerava agencija spodbuditi razpravo tudi na nivoju organa BEREC.

5. Spodbujanje gradnje in razvoja omrežij

Agencija je z zadnjima regulativnima odločbama, ki sta bili izdani na upoštevnihi trgih 3a »*Veleprodajni lokalni dostop na fiksni lokaciji*« in 3b »*Veleprodajni osrednji dostop na fiksni lokaciji za izdelke za množični trg*«, kot tudi z že javno objavljeno analizo upoštevnega trga »*Veleprodajni visokokakovostni dostop na fiksni lokaciji*« sledila ciljem Evropske Digitalne agende, strategiji Digitalna Slovenija 2020 ter Načrtu razvoja NGA omrežij, ki izpostavljajo pomembnost dostopa končnih uporabnikov do omrežij visokih hitrosti za nadaljnji gospodarski razvoj Evrope, pri čemer je poudarek na odpravi digitalne izključenosti. Ukrepi, ki jih je agencija na tej podlagi sprejela, spodbujajo gradnjo in razvoj dostopovnih omrežij naslednje generacije (NGA), pri čemer se spodbuja investicije vseh akterjev na trgu. Agencija je z omogočanjem tehnološko nevtralne gradnje in nadgradnje obstoječih omrežij (tj. GPON in vectoring) z regulativnimi ukrepi omogočila tudi nadaljnji razvoj konkurence, ki je ključni element predhodne (ex-ante) regulacije in pomeni prioritetni cilj, ki ga zasleduje agencija. Pri tem je agencija z vsemi ukrepi, ki jih je naložila operaterju s pomembno tržno močjo (družbi Telekom Slovenije), zagotovila končnim uporabnikom možnost večje izbire in posledično kakovostnejše, inovativnejše in cenovno konkurenčnejše storitve. S tem želi agencija prispevati k boljši razvitosti slovenskega trga elektronskih komunikacij in celotne slovenske družbe. Agencija bo izpostavljene cilje glede gradnje in razvoja omrežij zasledovala tudi v prihodnje in jih ustrezno obravnavala v tržnih analizah in regulativnih odločbah. Pri spodbujanju gradnje in razvoja omrežij pa ima pomembno vlogo tudi informacijska pismenost in nenazadnje uporaba storitev s strani končnih uporabnikov, kar je odvisno tudi od razvoja e-storitev in predvsem od zagotavljanja visokega nivoja zasebnosti, varstva osebnih podatkov in varnosti omrežij. Posledično se bodo operaterjem hitreje povrnila investicije v omrežje, to pa povečalo obseg gradnje novih omrežij.

Agencija je v preteklih letih tudi z lastnimi študijami in ocenami vplivov potrdila predvidevanja evropskih institucij, da skupna gradnja in souporaba gospodarske javne infrastrukture omogočata velike, bistvene prihranke pri izgradnji elektronskih komunikacijskih omrežij nove generacije. Tako je v tekočem letu sprejela Splošni akt o dostopu do obstoječe fizične infrastrukture, ki določa jasnejša razmerja med lastniki infrastrukture in omrežnimi operaterji za lažjo souporabo, hkrati pa želi preprečiti vsakršno oviranje osnovnih storitev, ki jih druge infrastrukture zagotavljajo. Sprejet je bil tudi Splošni akt o preglednosti v zvezi z načrtovanimi gradbenimi deli in o skupni gradnji gospodarske javne infrastrukture, ki bo skozi enoten modul za pridobivanje podatkov omogočil avtomatizacijo in novo uporabnost podatkovne baze, ki se bo v ciljnem obdobju povezovala z drugimi geografsko informacijskimi sistemi in podajala (skupaj s podatki o že zgrajenih omrežjih, tržnem interesu in belih lisah) kvaliteten presek, kako čim lažje in ceneje opremiti vsakega uporabnika s povezavo, ki jo bo v prihodnosti potreboval.

Agencija je v lastnem prostorskem informacijskem sistemu združila več podatkovnih zbirk, med katere sodijo: javno dostopni podatki, baze podatkov iz uradnih evidenc in podatki, ki jih zbira in vzdržuje agencija. Celovita zbirka podatkov agenciji omogoča vpogled nad obstoječo infrastrukturo elektronskih komunikacij in s tem nadzor nad izvajanjem določb tretjega poglavja ZEKom-1, prav tako pa tudi spremljanje stanja na trgu elektronskih komunikacij, kar je podlaga za izvajanje nekaterih določb osmega poglavja ZEKom-1. Tovrsten širši vpogled agenciji omogoča izvajanje analiz, ki so podpora številnim regulativnim odločitvam, kakovostni podatki v evidencah pa tudi spodbujajo

nadaljnji razvoj ter gradnjo širokopasovnih omrežij, saj potencialnim investitorjem poleg vpogleda v trenutno stanje na terenu omogočajo tudi različne možnosti za souporabo obstoječe gospodarske javne infrastrukture. Agencija namerava s tem namenom vzpostaviti spletni pregledovalnik, na katerem bo mogoč pregled infrastrukture elektronskih komunikacij, pokritosti s širokopasovno infrastrukturo, rezultati najrazličnejših prostorskih analiz idr. Pregledovalnik naj bi tako postal osrednje mesto, kjer bo mogoče pregledovati podatke o pokritosti Republike Slovenije z različno komunikacijsko infrastrukturo. Odpiranje podatkov bo končnim uporabnikom omogočilo pridobitev številnih informacij, do katerih je bil do sedaj dostop otežen, celotna zbirka pa bo v pomoč tudi operaterjem pri svojem delu. Prav tako bo agencija tudi v prihodnje nadaljevala z vzdrževanjem, nadgradnjo in razvojem internega prostorskega informacijskega sistema, ki bo ob ohranitvi visoke stopnje informacijske varnosti tudi nadalje omogočal sprotno izvajanje vseh analiz in pregledov, ki jih agencija potrebuje pri izvajanju svojih nalog in pristojnosti.

Tako bo agencija v prihodnje svoje aktivnosti usmerjala v spodbujanje skupnih gradenj in souporabe javne infrastrukture, vključno z reševanjem morebitnih medoperaterskih sporov, z namenom pocenitve gradnje širokopasovnih omrežij visokih prenosnih zmogljivosti in posledično digitalno vključenost slovenskih gospodinjstev in poslovnih subjektov.

4.1.2 Spodbujanje razvoja notranjega trga

1. Odprava ovir pri zagotavljanju elektronskih komunikacijskih omrežij, pripadajočih zmogljivosti in storitev

Transparentna in administrativno razbremenjujoča zakonodaja je poleg učinkovite konkurence zagotovo eden od predpogojev obstoja stimulativnega okolja za zagotavljanje novih storitev in inovacij. Agencija bo zato tudi v prihodnje aktivno sodelovala pri nastajanju relevantnih predpisov, ki kakorkoli posegajo ali vplivajo na področje elektronskih komunikacij. Prav tako si bo agencija prizadevala za konsistentnost in usklajenost zakonodaje ter regulacije.

2. Spodbujanje gradnje in razvoja vseevropskih storitev in povezljivosti

Agencija si bo še naprej prizadevala za razvoj notranjega trga v korist končnih uporabnikov in poslovnih subjektov, tako da bo podpirala pripravo skupnih podlag za gradnjo in razvoj vseevropskih storitev in povezljivosti. Pri tem bo sodelovala pri enotni implementaciji regulativnih ukrepov in pri preprečevanju morebitnih čezmejnih konfliktov med deležniki na trgu. V sklopu enotnega digitalnega trga bo omogočen boljši dostop končnih uporabnikov in poslovnih subjektov do digitalnih storitev na celotnem območju EU, oblikovanje ustreznega okolja in enakih konkurenčnih pogojev za gradnjo omrežij in razvoj inovativnih storitev ter čim boljše izkoriščanje potenciala digitalnega gospodarstva.

3. Sodelovanje z drugimi pristojnimi organi na nacionalnem in EU nivoju

Agencija bo pri svojem delu še naprej sodelovala z različnimi institucijami pristojnimi na področju elektronskih komunikacij na nacionalnem in mednarodnem nivoju. Te se na agencijo obračajo v zvezi s podatkih, ki jih agencija zbira od operaterjev na slovenskem trgu elektronskih komunikacij registriranih v uradni evidenci operaterjev. Agencija ocenjuje, da se bodo potrebe po različnih podatkih v prihodnje še povečale. Agencija se bo namreč poleg večjega števila zahtev po podatkih, ki jih že zbira in ki jih bo zbirala na novo (pojavljala se bo vrsta novih storitev, katerih razvoj bo potrebno spremljati), soočala tudi z vedno številnejšimi nacionalnimi in mednarodnimi institucijami, ki se bodo obračale nanjo zaradi teh potreb. Vse to je in bo tudi v prihodnje posledica hitro se razvijajočega se

trga elektronskih komunikacij. Agencija že sledi omenjenemu trendu, tako da pripravlja nov informacijski sistem, ki bo olajšal delo tako operaterjem kot tudi zaposlenim na agenciji. Poleg agencije bodo bodočim zahtevam morali nedvomno prilagoditi svoje sisteme tudi operaterji.

V skladu s cilji te strategije bo agencija nudila strokovno podporo drugim resornim nacionalnim organom pri doseganju ciljev na področju razvoja trga elektronskih komunikacij, kot tudi bo z njimi po potrebi okrepila sodelovanje.

V okviru sodelovanja z nacionalnimi regulativnimi organi, organi in organizacijami pristojnostmi na področju elektronskih komunikacij (SURS, AVK, Banka Slovenije, MIZŠ/DID, SEK) bo pripravljala četrtna poročila za Statistični urad Republike Slovenije in Banko Slovenije. Še naprej se bo kot članica udeleževala Statističnega sosveta za informacijsko družbo. Prav tako bo sodelovala tudi z Javno Agencijo Republike Slovenije za varstvo konkurence pri analiziranju upoštevanih trgov in določanju pomembne tržne moči ter ji nudila strokovno podporo pri vodenju postopkov iz njenih pristojnosti, Direktoratom za informacijsko družbo in Sekcijo operaterjev elektronskih komunikacij. Agencija bo tudi v prihodnje odgovarjala na vprašanja in zahteve zainteresirane javnosti, pri čemer pa bo pri uporabi in posredovanju zaupnih podatkov in informacij v skladu z ZEKom-1 poskrbela, da se ohrani stopnja njihove zaupnosti.

Agencija načrtuje aktivno mednarodno udejstvovanje pri sooblikovanju evropske regulatorne politike ter sodelovanje in podpora pri implementaciji evropskega pravnega okvira ter pri oblikovanju prihodnjih dobrih praks na tem področju. Na mednarodnem nivoju bo agencija v skladu s svojimi zakonskimi pristojnostmi nadaljevala s sodelovanjem z Evropsko komisijo, drugimi mednarodnimi regulativnimi organi ter mednarodnim organizacijam pristojnimi na področju elektronskih komunikacij (BEREC, ITU, OECD, FTTH Council EU ipd.), pri čemer je na podlagi zakonskih zahtev slednjim dolžna tudi poročati podatke o stanju na slovenskem trgu elektronskih komunikacij, pri čemer bo vedno poskrbela za ohranjanje potrebne stopnje zaupnosti. Agencija bo tako sodelovala z Evropsko komisijo preko odbora COCOM, ki ga sestavljajo predstavniki držav članic, ter v okviru notifikacijskih postopkov analiz upoštevanih trgov in z njimi povezanih obveznosti.

Agencija bo ohranila visoko stopnjo sodelovanja z BEREC, kjer se bo nadaljevalo izvajanje nalog, skladno s strateškimi prioritetami BEREC, tj. s promocijo konkurenčnosti in investicij, promocijo notranjega trga ter krepitvijo in zaščito končnih uporabnikov. V BEREC so vključeni vsi evropski nacionalni regulativni organi, organi Evropskega združenja za prosto trgovino, prav tako pa tudi regulatorji iz držav, ki so v postopku pridružitve Evropski uniji. Sodelovanje z organom BEREC je tako izjemna priložnost za pridobivanje in izmenjavo dobrih praks, ki jih agencija lahko implementira tudi v Sloveniji, ter za povezovanje med evropskimi regulatorji. Pri sodelovanju z organom BEREC se bo še naprej izvajalo stalne naloge, ki se letno ponavljajo, in začasne naloge, ki se prilagajajo trendom na trgu elektronskih komunikacij. Program dela BEREC, po katerem poteka izvajanje projektov v ekspertnih delovnih skupinah, se na nivoju organa sprejema ob koncu vsakega koledarskega leta, za prihodnje leto. Okvirno število ekspertnih delovnih skupin, v katerih sodeluje agencija, se letno giblje okrog števila 10, pri čemer se znotraj njih glede na potrebe oblikuje več podskupin, kar lahko število skupin celo podvoji. Sodelovanje z organom evropskih regulatorjev BEREC je za agencijo izrednega pomena, saj se na tem delu redno pripravlja in sprejema številne pomembne študije in dokumente s področja elektronskih komunikacij, prav tako pa je skladno z veljavnim regulativnim okvirjem BEREC tesno povezan z delom Evropske komisije in ima tako tudi posreden vpliv na zakonodajo Evropske unije. Agencija bo redno spremljala aktivnosti v vseh ekspertnih delovnih skupinah in po potrebi sodelovala v procesu priprave dokumentov, prav tako pa se bodo zaposleni tudi udeleževali fizičnih

sestankov skupin ali videokonferenc. Pri področjih, ki so za delo agencije še posebej pomembna, oziroma imajo večji vpliv na nacionalni trg elektronskih komunikacij, bo agencija tesneje vključena tudi v proces priprave dokumentov, zaposleni bodo v tem primeru sodelovali kot pripravljavci osnutkov dokumentov.

Zelo pomembno za agencijo je tudi sodelovanje z Agencijo Evropske unije za varnost omrežij in informacij (v nadaljevanju: ENISA). Njena vloga v Evropskem prostoru se v zadnjih letih krepi, obveznost sodelovanja neodvisnih regulativnih organov elektronskega komunikacijskega trga pa kaže tudi na to, da se Evropska unija vedno bolj zaveda pomena sodelovanja in poenotenega obravnavanja izzivov povezanih z varnostjo omrežij in storitev. S sprejemom novega evropskega zakonika o elektronskih komunikacijah se pričakuje še nekaj sprememb tudi na tem področju, in sicer v smeri krepitve vloge NRAjev in Evropske komisije na področju zagotavljanja varnosti omrežij in storitev.

Agencija bo tudi v prihodnje nudila podporo operaterjem pri izvajanju Uredbe o mednarodnem gostovanju⁴⁰ (roaming). V skladu s spremembami uredbe opredeljenimi v TSM uredbi in spremembami uredbe glede pravil za veleprodajne trge gostovanja ter določili opredeljenimi v Izvedbeni uredbi o politiki poštene uporabe (PPU) in metodologiji za oceno vzdržnosti ukinitve maloprodajnih pribitkov so morali operaterji s 15. junijem 2017 končnim uporabnikom omogočiti gostovanje v državah EU brez dodatnih stroškov (RLAH), pri čemer veleprodajne cene za zagotavljanje reguliranih gostujočih klicev in sporočil SMS veljajo nespremenjene do 30. junija 2022, veleprodajna cena za zagotavljanje reguliranih storitev podatkovnega gostovanja pa se postopoma znižuje vsakega prvega dne v letu. Evropska komisija mora po posvetovanju z BEREK Evropskemu parlamentu in Svetu do 15. decembra 2019 predložiti prvo poročilo (naslednja pa na vsaki dve leti), ki ga bo po potrebi spremljal tudi zakonodajni predlog za spremembo najvišjih veleprodajnih cen za regulirane storitve gostovanja. Za ta namen je Komisija pristopila k izdelavi lastnega veleprodajnega cenovnega modela za gostovanje, za katerega bodo podatki pridobljeni od operaterjev in nacionalnih regulatorjev.

Z zadnjo ureditvijo mednarodnega gostovanja⁴¹ so bile agenciji naložene dodatne obveznosti, in sicer: vodenje postopkov priglasitve politik poštene uporabe s strani operaterjev, izvajanje nadzora RLAH, obravnavanje pritožb uporabnikov v zvezi z uveljavljanjem PPU ter obravnavanje vlog za odobritev zaračunavanja pribitkov v primeru nevdržnosti domačega modela zaračunavanja po metodologiji, predpisani s strani Evropske komisije. Agencija bo poleg izvajanja navedenih obveznosti s svojimi prispevki sodelovala tudi pri cenovnem modelu, ki ga Evropska komisija razvija za izračun veleprodajnih stroškov gostovanja in cen zaključevanja klicev v mobilnih in fiksni omrežjih. Agencija bo tudi v prihodnje sodelovala pri prizadevanjih Evropske komisije, da je končnim uporabnikom omogočeno gostovanje v EU po domačih cenah operaterjem pa ustrezne veleprodajne cene, ki to omogočajo brez dviga domačih maloprodajnih cen.

Agencija bo podobno kot pri izvajanju roaming regulacije tudi v prihodnje nudila podporo operaterjem pri implementaciji aktov in dobrih praks.

⁴⁰ Dne 15. 6. 2017 je bila sprejeta Uredba (EU) št. 531/2012 Evropskega parlamenta in Sveta (kot spremenjena z Uredbo (EU) 2015/2120 Evropskega parlamenta in Sveta) za storitve gostovanja v Evropski uniji, Liechtensteinu, na Norveškem in Islandiji. Za klice iz tujine sedaj veljajo enake cene kot doma »Roam Like At Home«.

⁴¹ Dne 15. 6. 2017 je bila sprejeta Uredba (EU) št. 531/2012 Evropskega parlamenta in Sveta (kot spremenjena z Uredbo (EU) 2015/2120 Evropskega parlamenta in Sveta) za storitve gostovanja v Evropski uniji, Liechtensteinu, na Norveškem in Islandiji. Za klice iz tujine sedaj veljajo enake cene kot doma »Roam Like At Home«.

Tehnologija blockchain je v stroki prepoznana kot ena najpomembnejših inovacij na področju internetnih tehnologij, med njene prednosti pa sodijo zaupanje, večja hitrost transakcij, decentralizacija in transparentnost. Povezujejo jo s t.i. drugo internetno revolucijo, ki se bo pokazala v novih konceptih poslovanja v različnih sektorjih gospodarstva, ekonomije delitve, financ, politične participacije, javne uprave in nove zakonodaje. Njena uporaba naj bi temeljito preoblikovala vsakdanja opravila posameznika, podjetij in družbe kot celote. Ker je splošni strateški cilj Republike Slovenije postati zelena referenčna država za digitalno tehnologijo, tudi agencija vidi v tehnologiji blockchain priložnost, izziv in eno izmed poti za doseg tega cilja, zato meni da je čas za systemske rešitve, ki jih bo treba vpeljati v regulativno oziroma zakonodajno okolje, k čemur pa bo v sodelovanju z drugimi pristojnimi organi aktivno pristopila.

4.1.3 Podpiranje interesov državljanov

1. Zagotavljanje dostopa do ustrezne univerzalne storitve vsem državljanom RS po dostopnih cenah

Agencija vsako leto obravnava nekaj primerov, ko končni uporabniki šele s pomočjo agencije pridejo do elektronskih komunikacijskih storitev, in to kljub temu da je obveznost zagotavljanja univerzalne storitve na trgu naložena z odločbo agencije. Ker se bodo v prihodnje spremenili tako pogoji kot tudi zahteve glede njenega izvajanja, agencija napoveduje okrepljen nadzor v zvezi z njenim zagotavljanjem.

Agencija je v letu 2018 prenovila Splošne akte, ki urejajo področje univerzalne storitve. S temi spremembami je uvedla širokopasovni dostop kot del univerzalne storitve. Agencija bo v prihodnje spremljala uresničevanje izvajanja teh sprememb.

Konec leta 2019 poteče veljavnost vseh odločb o določitvi izvajalcev posameznih storitev iz nabora univerzalne storitve. Agencija bo v letu 2019 skladno s 118. členom ZEKom-1 zato izvedla celotni postopek imenovanja novih izvajalcev univerzalne storitve, ki vključuje pripravo analize stanja na trgu, javno razpravo, razpis za določitev izvajalcev posameznih storitev iz nabora storitev in izdajo odločb. Pri analizi in novih odločbah bo agencija skrbno pretehtala tako stanje na trgu, kot tudi morebitne spremembe regulacije univerzalne storitve na nivoju EU. V okviru analize bo agencija skrbno preučila tudi dostopnost posameznih storitev, oziroma bo preučila, ali obstajajo ustrezne zamenjave za njih, ter v skladu z rezultati analize ustrezno spremenila obveznosti za posamezne storitve iz nabora storitev vključenih v univerzalno storitev.

Na nivoju EU je v teku posodobitev regulacije s področja univerzalne storitve. Poudarek se seli k cenovni dostopnosti storitev, medtem ko je dostopnost storitev na celotnem ozemlju držav članic večinoma že dosežena. Poleg tega poteka razprava o posodobitvi nabora storitev vključenih v univerzalno storitev. Agencija bo aktivno sodelovala pri procesu sprememb na nivoju EU, po potrebi pa bo sodelovala tudi pri implementaciji teh sprememb v nacionalno zakonodajo.

Agencija bo v celotnem obdobju izvajala celovit nadzor nad izvajanjem storitve, vključno z nadzorom izvajanja določil za končne uporabnike invalide.

2. Skrb za visoko raven varstva potrošnikov

Potrošniki so nasproti ponudnikom storitev na trgu v podrejenem položaju, saj jim velikokrat primanjkuje znanja in informacij, na podlagi katerih bi lahko vsakokrat sprejemali razumne nakupne odločitve, poleg tega pa je ta lahko otežena zaradi kompleksnosti ponudb, vse to pa lahko dolgoročno negativno vpliva za razvoj trga in raven konkurenčnosti. Z ozirom na navedeno si bo tako agencija v prihodnje prizadevala za krepitev moči potrošnikov, predvsem s tem, da bo potrošnikom zagotovila dostop do informacij in orodja za sprejemanje učinkovitih odločitev glede izbire ponudnikov in paketov.

Agencija se bo zavzemala za večjo preglednost, ki potrošnikom omogoča, da ocenijo in primerjajo storitve (npr. izboljšane informacije o razpoložljivosti, hitrosti, kakovosti in cenah storitev) ter učinkovite in uporabnikom prijazne procese prehoda med ponudniki. Kvalitativne metode za merjenje zadovoljstva končnih uporabnikov in bolj zaokroženi nabor meritev ključnih kazalnikov uspešnosti (KPI), ki se poslužujejo boljšega ujemanja kakovosti izkušenj (QoE) za potrošnike, lahko privedejo do večjega vključevanja potrošnikov. To bo pomenilo, da se podatki neposredno uporabljajo v obliki dostopnih informacij o potrošnikih ali prek odprtih podatkov, ki trgu omogočajo, da se tako odzove na potrebe potrošnikov.

Hkrati bo morala agencija upoštevati tudi pojav novih ovir za prehod med ponudniki, kot so prenosljivost podatkov, pa tudi ovir, kot so omejevalni pogodbeni pogoji in nove vrste paketov, ki se obravnavajo v osnutku evropskega kodeksa za elektronske komunikacije. Agencija si bo prizadevala tudi za izboljšanje zaupanja potrošnikov v nove storitve, tako da bo sodelovala z operaterji pri tem, da bosta varnost in celovitost omrežij ključni pri zasnovi storitev. Pri krepitevi vloge potrošnikov, si bo agencija z ukrepi za varstvo potrošnikov prizadevala za varovanje interesov vseh državljanov in zlasti tistih, ki so digitalno ločeni.

Z možnostjo informirane izbire bo tako potrošnikom zagotovljena izbira med ponudniki in storitvami, s tem pa kakovostne, inovativne (raznolike) in cenovno dostopne storitve za končne uporabnike.

3. Zagotavljanje visoke ravni varstva osebnih podatkov in zasebnosti

Agencija sprejema poleg ukrepov glede vprašanj kvalitete in primerne cene storitev tudi ukrepe glede varnosti, zasebnosti, hrambe podatkov za ustrezne zaščite uporabnikov, pri čemer sledi relevantnim določbam domačega in EU prava. V postopku sprejemanja je nova UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o spoštovanju zasebnega življenja in varstvu osebnih podatkov na področju elektronskih komunikacij ter razveljavitvi Direktive 2002/58/ES (Uredba o zasebnosti in elektronskih komunikacijah)⁴², ki bo določala pravila v zvezi z varstvom temeljnih pravic in svoboščin fizičnih oseb in pravnih oseb pri zagotavljanju in uporabi elektronskih komunikacijskih storitev, zlasti pravic do spoštovanja zasebnega življenja in komunikacij ter varstva fizičnih oseb v zvezi z obdelavo osebnih podatkov ter pravice pravnih oseb do spoštovanja komunikacij. Gre za komplementaren pravni akt k Uredbi (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) in Slovenija si prizadeva za ohranitev suverenosti na področju določanja nadzornega organa, saj dovršen del področja, ki ga ureja predlog Uredbe o zasebnosti in elektronskih komunikacijah v obstoječi zakonski ureditvi sodi v pristojnost agencije.

⁴² Predlog UREDBE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o spoštovanju zasebnega življenja in varstvu osebnih podatkov na področju elektronskih komunikacij ter razveljavitvi Direktive 2002/58/ES (uredba o zasebnosti in elektronskih komunikacijah), COM/2017/010 final - 2017/03 (COD)

Agencija bo do sprejetja preko resornega ministrstva aktivno udeležena pri sprejemanju zadevnega predpisa, kjer si na ravni države skupaj z drugimi pristojnimi organi prizadevala za jasno, tehnološko nevtravno in transparentno ureditev tega vsebinsko zelo pomembnega področja v kontekstu prihajajočih novih tehnologij.

Ena večjih sprememb, ki jih predmetna Uredba prinaša, bo zagotovo vključitev ponudnikov t.i. OTT storitev v regulacijo tudi glede zagotavljanja zaupnosti in varovana zasebnosti pri zagotavljanju elektronskih komunikacijskih storitev. Obveznost zagotavljanja zaupnosti velja tako za vsebino komunikacij kot za meta podatke, ki pri njenem prenosu nastanejo. Definicija sporočila za neposredno trženje se prilagaja prihajajočim tehnologijam in novim storitvam (e-pošta, SMS, MMS in funkcionalno enakovredne aplikacije in tehnike). S pojavom novih možnosti neposrednega trženja se pričakuje tudi povečano število kršitev zakonodaje in posledično povečano število zadev v reševanje pristojnemu organu. Če bo z zakonodajo ta pristojnost še naprej dodeljena agenciji nam bodo dosedanje izkušnje pri odkrivanju kršiteljev zagotovo v veliko pomoč, hkrati pa bodo tudi pri tem delu potrebna nova znanja. Z Uredbo o zasebnosti in elektronskih komunikacijah se prenavlja regulacija piškotkov predvsem v smislu omilitve regulacije v primerih, ko se v zasebnost uporabnikov ne posega, odsotnost obvezne privolitve pa je tudi sicer usklajena s pogoji določenimi v določilih Splošne uredbe o varstvu podatkov. Strožja pa so pravila glede obveznega obveščanja uporabnikov in pridobivanja izrecne privolitve v primerih, ko se zbiranje ali obdelovanje informacij omogoči tretjim osebam (t.i. third-party cookies).

4. Zagotavljanje jasnih informacij za končne uporabnike

Cilj agencije na področju informiranja in zaščite končnih uporabnikov je s proaktivnim delovanjem poskrbeti za zaščito interesov končnih uporabnikov v njihovih razmerjih s ponudniki storitev, kar posredno pripomore tudi k zmanjšanju števila prejetih uporabniških sporov. V sklopu tega projekta bo agencija še naprej skušala zagotoviti kar največ informacij, ki so po mnenju agencije potrebne, da jih uporabniki prejmejo pri sklepanju ter prekinitvi naročniških razmerij, kot tudi med samim trajanjem naročniškega razmerja. Po mnenju agencije je namreč informiran oziroma osveščen uporabnik, ki ve kakšne so njegove pravice in obveznosti, bolj previden v razmerjih z operaterji in lahko svoje interese pravočasno zaščiti, to pa pomeni tudi manjše tudi število sporov, do katerih pride med uporabniki in ponudniki storitev.

Z namenom zasledovanja zastavljenega cilja bo agencija zagotavljala delovanje klicnega centra za pomoč uporabnikom (vsak delovnik med 9. in 13. uro), kjer uporabniki prejmejo osnovna pojasnila v zvezi s konkretnimi situacijami ter navodila glede vložitve predloga za rešitev spora. Glede na statistiko preteklih let, agencija ocenjuje, da bo v letu 2019 prejela in odgovorila na do 1.000 klicev.

Prav tako bo agencija v okviru ozaveščanja končnih uporabnikov dajala pisna pojasnila končnim uporabnikom, pri tem pa si bo prizadevala na vprašanja odgovoriti v roku 15 dni, kot ga predvideva Uredba o upravnem poslovanju (drugi odstavek 17. člena). Glede na pretekla leta pričakujemo, da bo v letu 2019 Agencija prejela med 250 in 300 tovrstnih pojasnil in na vse predvidoma v postavljenem roku tudi odgovorila.

Agencija bo še naprej zagotavljala delovanje spletnega portala komuniciraj.eu, na katerem so na enem mestu dostopne ponudbe vseh operaterjev (tako fiksnih kot tudi mobilnih storitev), ter skrbela za ažurno objavo ponudb. Poleg tega bo agencija k sodelovanju pri objavi ponudbi pozivala tudi druge ponudnike, ki svojih ponudb na portalu še nimajo objavljenih.

Agencija bo v prihodnje podrobneje pristopila k spremljanju parametrov kakovosti storitev (QoS), pri čemer pripravlja s tem v zvezi tudi splošni akt, ki bo natančneje določil metodologijo merjenja in preverjanja hitrosti pri storitvi dostopa do interneta, dalje bo določil pravila, ki zagotavljajo zaščito enake in nediskriminatorne obravnave internetnega prometa ter transparentnost ponudnikov pri zagotavljanju storitve dostopa do interneta v razmerju do končnih uporabnikov glede obsega, omejitev, vrste in kakovosti storitev, za katere sklepajo pogodbe ter s tem povezanih pravic.

5. Skrb za potrebe posebnih družbenih skupin končnih uporabnikov (invalidi, starejši, uporabniki s posebnimi socialnimi potrebami)

Med prioritete agencije sodi tudi zagotavljanje ukrepov za končne uporabnike invalide, ki jim že v sklopu univerzalne storitve omogočajo nediskriminatorno uporabo in dostop do javno dostopnih telefonskih storitev, vključno z dostopom do storitev v sili, imenikov in imeniških služb, kot ga imajo drugi končni uporabniki, nadalje pa bo z uveljavitvijo Zakona o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij (Uradni list RS, št. 30/18, v nadaljevanju: ZDSMA) agencija tudi dosledno sledila naloženim obveznostim glede naloženih ukrepov za zagotovitev dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij zavezancev po tem zakonu za vse uporabnike, zlasti za uporabnike z različnimi oblikami oviranosti.

6. Ohranjanje celovitosti in varnosti omrežij in storitev

Operaterji morajo sprejeti ustrezne tehnične in organizacijske ukrepe za ustrezno obvladovanje tveganja za varnost omrežij in storitev, zlasti zaradi preprečevanja in zmanjševanja učinkov varnostnih incidentov na uporabnike in medsebojno povezana omrežja. Sprejeti ukrepi morajo ob upoštevanju stanja zagotoviti raven varnosti, primerno predvidenemu tveganju. V ZEKom-1 so določene so tudi obveznosti obveščanja in poročanja o kršitvah varnosti ali celovitosti agenciji, ki skladno z zadnjo spremembo ZEKom-1, o posameznih kršitvah po potrebi in glede na stopnjo kršitve obvešča naprej organ pristojen za kibernetsko varnost v Republiki Sloveniji, nacionalne regulativne organe v drugih državah članicah EU in pristojno Evropsko agencijo ENISA. Aprila 2018 pa je bil sprejet tudi Zakon o informacijski varnosti (Uradni list RS, št. 30/18, v nadaljevanju: ZInfV), ki pa se za ponudnike javnih komunikacijskih omrežij in javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev ne uporablja. V ZInfV je predvideno tudi sodelovanje pristojnega organa in agencije. Vse navedeno in pa glede na zadnji predlog besedila členov glede varnosti iz novega Evropskega zakonika o elektronskih komunikacijah (EECC) kaže na to, da se bo področju varnosti omrežij in storitev v prihodnosti posvečala še večja pozornost kot do sedaj. Ena od pomembnejših sprememb v povezavi z zagotavljanjem varnosti, je nova definicija elektronskih komunikacijskih storitev. Ta po novem vključuje: internetni dostop, storitve, ki v celoti ali delno temeljijo na prenosu signalov in medosebne komunikacije. Med slednje štejemo tradicionalne govorne storitve, storitve pošiljanja sporočil, neposredno sporočanje, sporočilne aplikacije in podobno. Ker se pomembnost medosebnih komunikacij povečuje, saj deset najbolj popularnih sporočilnih aplikacij vsak mesec na svetu uporablja po podatkih iz leta 2018 že okoli 6 mrd uporabnikov, je še toliko bolj pomembno zagotavljanje varnosti teh komunikacij. Ponudniki tovrstnih storitev bodo zato morali z uveljavitvijo EECC zagotavljati ustrezno raven varnosti in zaupnosti glede na nivo tveganja, ki ga vnašajo. Termin zagotavljanja varnosti omrežij in storitev sicer po novem ne vključuje samo zagotavljanja njihove celovitosti, temveč vključuje tudi zagotavljanje razpoložljivosti, zaupnosti in avtentičnosti. Z vidika poročanja o incidentih pa je v EECC predvidena nova obveznost ponudnikov, da ob vsakem incidentu regulativnemu organu podajo tudi oceno vpliva incidenta na gospodarstvo (% izgube BDP) ter družbo in njene aktivnosti (vpliv na subjekte, ki upravljajo s kritično infrastrukturo, nujne storitve, tveganje

za javno varnost,...). Med njihove obveznosti sodi tudi obveščanje svojih končnih uporabnikov, v zvezi z zagotavljanjem varnosti pa je v predlogu predvideno tudi šifriranje komunikacij od konca do konca.

Evropska komisija je določila in pooblastila ENISO, da z zagotavljanjem strokovnega znanja in svetovanja ter spodbujanjem izmenjave najboljših praks ter harmoniziranim pristopom prispeva k višji ravni varnosti elektronskih komunikacij v Evropi. ENISA ima tako tudi ustrezna pooblastila in sredstva, da sama oz. skupaj z nacionalnimi regulativnimi organi ocenjuje raven varnosti evropskih omrežij in storitev in na podlagi groženj in analiz pripravlja ustrezna priporočila in dobre prakse, ki so v pomoč tako operaterjem, komisiji, kot tudi regulatorjem, pripravlja pa tudi predloge sprememb zavezujoče zakonodaje. V okviru ENISE deluje tudi strokovna delovna skupina »Article 13a«, ki združuje predstavnike evropskih regulatorjev in ENISine strokovnjake iz predmetnega področja. Agencija je aktiven član te delovne skupine, ki ponuja številne priložnosti za izmenjavo izkušenj in pridobivanje novih znanj. V letu 2019 bo prenovljen tudi postopek obveščanja operaterjev o incidentih in izpadih agenciji, vzporedno pa bo agencija prevetrila tudi podzakonski predpis, ki to področje ureja. Poudarek sprememb bo v smeri prevetritve kriterijev za poročanje.

7. Spodbujanje možnosti dostopa in razširjanja informacij ali uporabe aplikacij ter storitev po lastni izbiri končnih uporabnikov

Agencija je prepoznala potrebo po regulacije kvalitete storitev. Še zlasti kvaliteta storitve dostopa do interneta je zaradi čedalje večjega števila storitev, ki jih internet podpira, ključnega pomena. Agencija se zaveda, da je dobra uporabniška izkušnja še kako pomembna tudi za inovativnost in nastajanje novih storitev. Posledično bo intenzivirala svojo aktivnost na področju sprva regulacije kvalitete storitev in kasneje tudi pri nadzoru njenega izvajanja. Pri sprejemanju podzakonskih predpisov bo seveda transparentno vključila tudi še zlasti bodoče zavezance.

V veliko pomoč pri nadziranju in reševanju uporabniških sporov ji bodo nadgradnja obstoječe in tudi nabava nove merilne opreme, v letih 2018 in 2019. Spremljanje splošne kvalitete storitve dostopa do interneta in poročanje Evropski komisiji o ugotovitvah je tudi ena ključnih nalog agencije na podlagi Uredbe o določitvi ukrepov v zvezi z dostopom do odprtega interneta.

8. Spodbujanje informacijske pismenosti

Izboljšane informacijskih tehnologij bo skupaj z napovedanimi novimi tehnologijami (5G - Mobilna omrežja pete generacije) še izraziteje spremenilo možnosti in nabor načinov dostopa do informacij, vendar pa to bistveno ne bo poseglo v koncept informacijske pismenosti končnih uporabnikov, ki na splošno temelji na kognitivni osnovi, torej pripravljenosti posameznika da poseže po njih. Pri tem je važno upoštevati, da bo v prihodnje informacijska pismenost bistvenega pomena za preživetje v informacijskem okolju nasploh. Pogoji je torej digitalna pismenost prebivalstva vseh generacij, ki bo del digitalne družbe znotraj novih družbenih interakcij.

Agencija bo sledeč ciljem nacionalnih in EU strategij glede digitalne pismenosti še aktivneje pristopila k njenemu porastu, saj je odprava predmetnega deficita bistvene narave za doseganje boljše e-vključenosti prebivalstva. S tem v zvezi si bo prizadevala za porast vseh možnih oblik dostopa do sodobnih elektronskih komunikacij, poudarjeno pa za dostop do NGA omrežij, čemur pa se bodo na nacionalnem nivoju nujno morali pridružiti nadaljnji splošni ukrepi za povečevanje njihove uporabe ob razvoju novih storitev, ki bodo celoviteje ustrezale zahtevam digitalne dobe, vse navedeno pa bo vzpodbudilo konkurenco in razvoj novih priložnosti v sferi podjetništva in zasebno.

9. Spodbujanje odprtega in nevtralnega značaja interneta

Agencija mora kot nadzorni organ za izvajanje Uredbe o določitvi ukrepov v zvezi z dostopom do odprtega interneta med ostalim skrbeti tudi za to, da je uporabnikom omogočen dostop do odprtega in nevtralnega interneta ter da so pogoji operaterjev pri zagotavljanju teh storitev transparentni. Agencija ugotavlja, da so prav uporabniki sami najboljši vir za odkrivanje kršitev predpisa s področja nevtralnosti. Ker gre na Evropski ravni še za relativno mlad predpis je tudi prakse pri izvajanju in nadziranju s strani drugih NRO, relativno malo. Agencija zato zelo intenzivno sodeluje v delovni skupini BEREC za nevtralnost interneta, kjer regulatorji usklajujemo ravnanja in izmenjujemo ugotovitve in izkušnje iz tega področja. Zavedamo se da smo del enotnega digitalnega trga in da številni operaterji po Evropi delujejo v več državah članicah. Fragmentacija tako normativne ureditve kot tudi pristopov in ukrepanja v okviru nadzornih postopkov z vidika pravne predvidljivosti in spodbujanja razvoja trga ni zaželena. Ker je besedilo Uredbe o določitvi ukrepov v zvezi z dostopom do odprtega interneta zelo splošno in nedefinirano, pri usmerjanju regulatorjev pa niso dosti bolj konkretne niti Smernice BEREC je sodelovanje na ravni delovne skupine še toliko bolj pomembno. Tako se je v zadnjem letu že izoblikovala praksa v zvezi s presojo zakonitosti različnih komercialnih praks, nekatere države smo že podrobneje specificirale zahteve glede transparentnosti, agencija pa bo v prihodnje zagotovo med tistimi regulatorji, ki bodo z zavezujočim predpisom posegli na področje ukrepov za zagotavljanje preglednosti za zagotovitev dostopa do odprtega interneta.

5 Kratice

Uporabljene kratice z navedbo slovenskega ali angleškega imena ali pomena, če gre za poimenovanja, ki so izvirno v tem jeziku ali jih pogosto uporabljamo neprevedena.

Kratika	Slovensko ime ali pomen	Angleško ime ali pomen
5G	Mobilna omrežja pete generacije	5th generation mobile networks
AKOS	Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije	
BB	Širokopasovni	Broadband
EECC	Evropski zakonik o elektronskih komunikacijah	European Electronic Communications Code
EU	Evropska unija	
FWBA	Nadomestek fiksne širokopasovne dostopne	Fixed Wireless Broadband Access
Gbit/s	Giga biti na sekundo	Giga bit per second
IoT	Internet stvari	Internet of things
IP	Internetni protokol	Internet protocol
IPTV	Televizija preko internetnega protokola	Internet protocol television
LTE	Dolgoročna evolucija	Long term evolution
M2M	Komunikacija med napravami	Machine to machine
Mbit/s	Megabit na sekundo	Megabit per second
MHz	Megahertz	Mega Hertz
MVNO	Virtualni mobilni operater	Mobile Virtual Network Operator
OTT	Prenos video in avdio signala preko internetni storitev	Over the top
P2MP	Točka-več-točk	Point to multipoint
P2P	Točka-točka	Point to point
RS	Republika Slovenija	Republic of Slovenia
TV	Televizija	Television
VOIP	Telefonija prek internetnega protokola	Voice over internet protocol
VoLTE	Govor preko LTE	Voice over LTE
ZEKom-1	Zakon o elektronskih komunikacijah	